

ז ר ב ל

אדער

ש י ב ת צ י ו ן

א דראַטע אין פינף אַקטען .

פּערמאנענט צו ן

משה ליב ליליענבלום .

אדעססא

בוכדוקעריי דער „אדעססקי וויעסמאניק“ .

ЗОРОВАВЕЛЬ

или

Исходъ изъ вавилонскаго плѣненія.

Драма въ 5 дѣйствіяхъ.

Сочиненіе М. Л. ЛИЛЕНБЛЮМА.

ОДЕССА.

Тип. «Одес. Вѣстн.», Екатерининская улица, домъ Бубы.

1887.

Дозволено цензурою, Одесса, 24 Мая 1887 года.

פערזאנען :

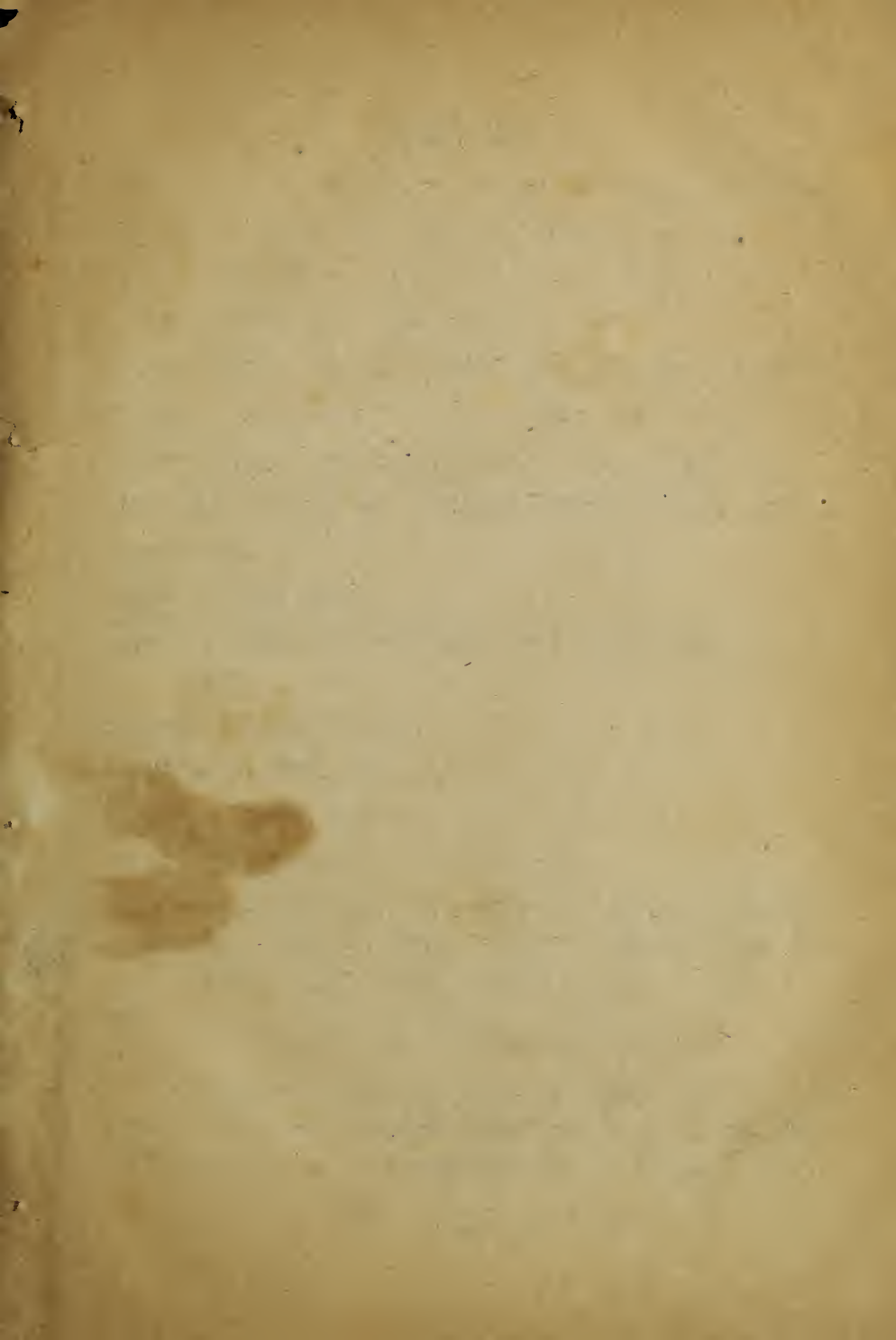
זרַבְבֶּל אַפְרִינִץ פֿון מַלְכוּת בֵּית דָּוִד, אַלְט בֵּימַם עֶרֶשְׁטֶען אַקט גֵּעַרָךְ 22 יָאָהָר.
שְׁלוֹמִית זײַן טאַכטער, בֵּימַם פֿיעֶרְטֶען אַקט אַלְט גֵּעַרָךְ 17 יָאָהָר.
שְׁמַעִי זרַבְבֶּל'ס בְּרוּדער, מיט צוויי יָאָהָר יונגער פֿון זרַבְבֶּל'ן.
מַלְבִּירַם זײַן זױהן, בֵּימַם דריטען אַקט אַלְט 3 יָאָהָר.
שְׂרָאָצַר אַ שְׁמֵרוֹנִי, שְׁלוֹמִית'ס געליבטער, אַלְט בֵּימַם פֿיעֶרְטֶען אַקט 17 יָאָהָר.
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק פֿתּוֹן גְּדוֹל, אַלְט בֵּימַם עֶרֶשְׁטֶען אַקט גֵּעַרָךְ 40 יָאָהָר.
מֶרְדֵּכַי געוועזענער מִשְׁנֵה לְמֶלֶךְ בֵּי אַחֲשֵׁרוּשׁ'ן אַלְט גֵּעַרָךְ 70 יָאָהָר.
דַּנְיָאֵל אַ הֵייליגער מאַנן און אַ געוועזענער מיניסטער אַלְט גֵּעַרָךְ 70 יָאָהָר.
שָׂרָיָה אַ פֿתּוֹן.

יִשְׁעִיָּה אַ גרויסער רעדנער.
פֶּשְׁחֹר אַ געגנער פֿון דער אידעע פֿון שִׁבְתַּי צִיּוֹן, אַ רייכער מאַנן, אַלְט
גֵּעַרָךְ 40 יָאָהָר.

בְּלִשְׁאָצַר דער קעניג פֿון בָּבֶל.
נְבוּשַׁפְּרָא זײַן גלאַונגע פֿרוי.
בֹּרְשִׁשׁ דער קעניג פֿון פֶּרַס.
זרַבְבֶּל'ס דיענער.

בְּלִשְׁאָצַר'ס קעבסווייבער, זיינע מיניסטארען און בעדינטע, אַ גאַטשאַלניק,
אַ מִשְׂאֵפְּאוּאִי, אַ סאַטראַפּ, פֿורש'ס לייבהויטער, סאַלדאַטען, פֿהַגִּים, לִוּוּים,
יִשְׂרָאֵלִים, ווייבער, קינדער. אַ קאַר און פֿתּוֹלוֹת.

די עֶרֶשְׁטֶע דריי אַקטען קומען פֿאַר אַין בָּבֶל צוואַנציג יָאָהָר אַיִדער דאַס
צווייטע בֵּית הַמִּקְדָּשׁ איז אויסגעבויעט געווארען. פֿונ'ס דריטען ביז דעם פֿיעֶרְטֶען
אַקט געדויערט 14 יָאָהָר, און פֿונ'ס פֿיעֶרְטֶען ביז דעם פינפטען - 6 יָאָהָר.

ערשטער אקט .

וּרְבָבֶלִים צוּמְסֵר שְׂאֵן אוּיפֶנְפּוּצֵט , דָּער פֿאַל אַיז פֿעדֶעקט מיט קאַוּיאַרען ,
בײַ די ווענט שְׂטֵעֶהען קלײַנע פֿעטליך , אָדער דײַואַנעס , אײַנס געבֶען דֶעם אַנדֶערען
בײַ יעדען פֿעטיל שְׂטֵעֶהט אַ טײַטל , אויבענאַן זײַט וּרְבָבֶל , נאָך אײַהם זײַטען
שְׂמעי , דַּיַאַל , יְהוֹשֻׁעַ , מֶרְדֵּכַי , שְׁרָיָה , פֿשְׁחור אונג נאָך גֶעסֵט . אויף די טײַשֶׁען
שְׂטֵעֶהען קרײַג וײַן מיט אַנגֶענאַסֶענע בוסות , די גֶעסט זײַגען :

דאַנקט אונזער גאַטט , לויבט זײַן גאַמען ,
ער אַיז אונזער הילף אײַן אַ נויטה ,
צום נאָרר האַט ער געמאַכט דֶעם רֶשֶׁע הָמָן ,
וואַס האַט אונז געוואַלט מאַכען דֶעם שוידט .
זײַגט זשע ברידער , הײַנט אַיז פֿורים ,
זײַגט אונ טרינקט , זקנים אונג בחורים !

וועגן נײַט גאַטט זאַל געוועזען מיט אונז זײַן ,
וועגן שְׂלֵעכְטֶע מעגשען האַבען זײַך אויף אונז גענומען ;
זאַגט יודען , וועגן נײַט גאַטט , אונזער רעספּעקט אײַן פֿײַן ,
וואַלטען דאָך פֿון זײַער גײַעפט מיר אַללע אומגעקומען ,
זײַגט זשע ברידער , הײַנט אַיז פֿורים ,
זײַגט אונ טרינקט , זקנים אונג בחורים :

ווי אַ מבול וואלטען ווי דאך
פון אונו אללעמען תל געמאכט ,
ווי אַ שטראם , א שרעקליכער וואלקענבראך
וואלטען ווי אונו צו גרונד געבראכט .
זינגט זשע ברידער , היינט איז פורים ,
זינגט אונ טרינקט , זקנים אונ בחורים !

אַ דאנק צו גאט , וואס האט זיינע יודען
פון ויערע שארפע צייהן אָנגעהיטט ,
ווי אַ פאָגעלע פונ'ם געמיץ זענען מיר מיט פריעדען
פון דער סכנה ארויס מיט אַ פרייען געמיטה .
זינגט זשע ברידער , היינט איז פורים ,
זינגט אונ טרינקט , זקנים אונ בחורים !

צובראכען דער געמיץ , ה'מן — אויף דער תליה ,
אונ מיר זענען זיכער מיט אינוער לעפען אונ געלד ;
דער גאט פון ישׂראל האט אונו געשיקט זיין ישועה
דער בעשעפער פונ'ם היממעל מיט דער וועלט .
זינגט זשע ברידער , היינט איז פורים ,
זינגט אונ טרינקט , זקנים אונ בחורים !

לחיים אונזער לעפען בעל הבית , דעם ערלען פרייץ ורפבל , דעם שענעם
צווייג פון מלכות בית דוד , לחיים דעם געוועזענעם משנה למלך , מרדכי , וואס איהם
האפען מיר צו פערבראנקען ה'מן מפלה . (ורפבל בעדאנקט מיט א נייג מיט'ן קאפ) .
מרדכי . לחיים דער דינאסטיע פון אונזער קעניג דוד , לחיים אללע אונזערע
חברים , אונ לחיים מיין אָפּוועזענדער שוועסטער-קינד , אַסתר המלכה , וואס גאר
איך זענען מיר שולדיג אונזער טיעפען דאנק פאר דער ישועה פון אונזער פאלק ,
מיך האט איהר דא אומקוט אריינגעמישט , איהר האב דא גאר נישט געמחן .

יהושע בן יהווצדק. — גיין, פרודער, דיין ענינות איז אינאט איפריג, וועגן
 די וואלסט נישט געטריבען אפטרין זי זאל זיך מוסר נפש זיין און געהן פעסטען דעם
 קעניג אפשווישן פאר איהר פאלק, ווארטען אללע פעקסישע יודען פערוויקען געגאנגען.
שמעי. — לתים אונזער געווענענעם משנה למלך, פרודי, און אונזער
 געווענענער מלכה, אפטר, לתים אללע יודישע גוטע פריינד וואס מהען אונזער
 בינדע פאלק טובות. הלואי זאל דער רבנו של עולם געבען, עס זאלען שוין מעהר
 קיין צרות און באזע גרות אויף יודען נישט זיין, און אויב הלילה מיר וענען אזא
 חסד נישט ווערטה, זאל לפחות גאט אונז אללע מאל צו שיקען אונזלעכע מליצי
 יישר, ווי אפטר מיט פרודיין. לתים כל המסובין בפאן, לתים כל ישראל! (אללע
 פונקען. מען טראגט אריין ורפבלין משלוח מנות, ער נעמט צו און שיקט אפ
 אנדערע צוריק).

מרדכי. — הלואי זאל גאט צו הערען דייע רייד, שמעי, און אונז
 אפהיטען פון אללע צרות און באזע גרות, וואס אונזערע שונאים וויללען אויף
 אונז מאכען. איך מוז אייך זאגען דעם אמת, אז די געשיכטע פון המגן האט אויף
 מיר א שרעקליך פרויערען איינדרוק געמאכט, זי האט מיר ארויסגעווען ווי
 גידיג, ווי אומגליקליך, ווי הפקר מיר וענען, ווי מיר וענען פשוט נישט זיכער מיט
 אונזער מארגענדיגען טאג. ספייט, איבער מיר איינעם וענען אללע פעקסישע
 יודען מיט טייב און קינד געווענען אין ספנה! לאז שוין זיין, ווי אנדערע זאגען,
 אז איך האב המגן נישט געדארפט אזוי אויפרייצען, נאר אז מע קען וועלען אויס-
 הרגענען א גאנץ פאלק איבער איין קעניגען, איז דאך טאקי אונזעמליך צו לעבען.
 שטעלט אייך פאר, אז היינט ווילל איין המגן צו געהען ביי אייך איינער הויז,
 פאר גען וועט איין אנדער המגן וועלען צוגעמען איינער טאכטער, איבערמארגען וועט א
 דריטער המגן באז ווערען אויף עמיצען א יודען, פאר וואס ער מאגט ביי איהם זיין
 חוב, וואס ער ווילל נישט, אדער קען נישט צאהלען, וענען מיר שוין אללע מוכן ומזונן
 צו געהן מארש אויף נענער וועלט! און דערמאנט אייך נאר וויפיעל גסים האט
 גאט, פרוך הוא, געדארפט טהון, כדי המגן צום נאחר צו מאכען: האט געדארפט
 פריהער אפשווישן באז ווערען אויף נשתיין, ארויסברייבען זי און בלייבען אהן א
 מלכה; פון א גאנצער וועלט שאנע מעדליך האט געדארפט איהם געפעללען נאר
 א יתוש מעדיל, און דאך די צדיקת אפטר; מגן ותרש האבען געדארפט פער-
 טראכטען א רציחה געגען דעם קעניג, איך האב געדארפט דערגעהן ווייער זינדליכען
 סוד און דערמיט מציל זיין דעם קעניג זיין לעבען. דער נאך האט דער קעניג
 געדארפט צו דער מינוט דערלאנגען אפטרין דעם גאלדענעם סקיפעטער, מע זאל
 זי נישט טעדטען דער פאר וויל זי איז געקומען אהן זיין איינלאדונג, די גאנצע
 נאכט נאך דעם נישט שלאפען און בעטען פארלענען די תראניק און ארויף קומען

דוקא אויף דעם אָרט, וואָס איז פּעִשְׁרִיבֶען, ווי אזוי איך האָב איהם מציל געווענען פּונָם טויט, אונ צום סוף אַלְלֵעם דעם האַט מען גאָך געֶדאַרְפֶט, אז תּרְבוּנָה זאל זיך אַרײַנמישען, אונ סוף פֿל סוף, אז הַמִּנְן האַט שוין דער רוח צוגענומען, אונ איך בין געוואָרען מִשְׁנָה לְמִלָּה, האַט גאָך דאָס עֶפֶס אונז געקאַסט אַ סָף בְּלוֹט, וואָרום אז די יודען האָבען, בְּשֵׁעַת זוי האָבען זיך אָפּגעגען גע־שְׁטַעלט, זייערע שוֹנָאִים, אויסגעֶהֲרֶגֶט פון זיי 75000 מאַנן, זענען פֿון הַסַּפּס אַ סָף פון די יודען אויך אויסגעֶהֲרֶגֶט געוואָרען. שְׁלֵעֲבֹט, בְּרִידֶר, שְׁלֵעֲבֹט!

זרבל. — איך האָב שוין מִפֶּח דעם לאַנג געֶטראַכט, אָפּער פון אַלְלֵע מיינע מִחְשָׁבוֹת אונ פֿאַנען זעה איך גאָר אַרום איין מיטְטעל: מיר מווען צוריק אין אונזער לאַנד קומען, זיין געלי פֿתּים ביי זיך אין דער היים.

ישעיה. (מיט ענטוואַנאָמוס) עס לעבֶע אונזער פֿרײַז! יא, מיר מווען צוריק צו אונזער לאַנד קומען, מיך קרענגסט פֿמיד צו זעהען, ווי מיר זענען אַלְלֵעמען איבֿריג אין די אויגען, מען טייט אויף אונז מיט די פֿינגער, מע האַקט אונז גאָר פֿאַר קיין מענשען נישט, מען גלומיט זיך איבער אונזער פֿבוד, מע וואָשט זיך אין אונזער בלוט; דאָס פֿערמגען פון איינציגע יודען שְׁטַעבט אַלְלֵעמען די אויגען. מיר, אונזער מיה אונ אונזערע זיהן אונ טאַכטער זענען ביי זיי ווי הַפֿקר; דאָרף מען אונז צו עפֿעס — מאַכט מען פון אונז אַ גאַנצען פֿרוש, הייסען מיר בִּירְגֶר, העלדען, טרייע דינער אונ פֿעהיגע מענשען; הערט אויף די נויסה אין אונזערע פֿחות — זענען מיר ערנער אַלס הינט; ביי אַלְלֵע צאַהלונגען שְׁטַעקט מען אונז צום צעטיל מיט דעם גרעסטען חֶשֶׁק, אז מע דאָרף אָפּער אַפּצאַהלען דערנאָך אונז מיט מענשליכקייט — זוכט מען אויס אויף אונז אַלְלֵע פּוֹסֶטע בִּלְבּוּלִים, מען ווייזט אויס, אז מיר זענען גאָר ניש קיין מענשען גלייך מיט זיי. גענוג שוין אונז צו זיין פֿעטלער אין דער פֿרעמד, געבטיגען וואו אַ טאָג, וואו אַ נאַכט, אונ אומעטום זיין ווילד פֿרעמדע, מיר זענען אויך אַזעלכע רחֶמִים ווי די פֿערקען. מירער, אַראַפּער אונ גאָך אַגדערע, מיר זענען גאָך גרעסערע מוֹחֶסִים פון זיי. מיר זענען עלטער פון זיי, קליגער פון זיי, ערליכער פון זיי, אז אַזעלכע דיקארעס האָבען זיין אויגען לאַנד, פֿאַר וואָס זאָלען מיר עס גיט האָבען? גיין, גיט אַנדערש — אַ לאַנד מווען מיר האָבען, דאָס לאַנד פון אונזערע עלטערען! אַהיים, בִּרְיֶדֶר, אַהיים, לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַם!

שמעי. זעהר אַ שווערע זאך אונ מאַקי איבֿריג אויך. טאַלאַ וואָס האַט זיך אַמאַל געֶטראַכען אין מדי, דאָרפֿען מיר אויף דעם פֿמיד מְרָה שְׁחִירָה זיין? דאָנען גאַטט אין פֿבֿל לעבען מיר גאַנץ רוהיג, אונזער קאַנגי בלשאַצער זאל לעבען גיט אונז אַלְלֵע פֿרייהייטען. איבֿריגענס, וועט איהר די זאך אויספֿיהרען ווען עס

איז — מהיבא תיתי, גאר איך גלויב גיט אז מען זאל אפא נאך דורכגעטצען, דער ווייל לאמיר טרינקען, בריקער, פון אונזער נייעס פאטערלאנד וועגען מיט ווינע קליגע נאטשאלנגקעס. (ער טרינקט)

פשחור. (הייבט דעם כוס) הידר! עס לעפע דאס בלדייאישעם פאלק, עס לעפען אללע ווינע אדמיניסטראטארען! (ער טרינקט) איך האלט מיט שמעיין, מיר דארפען זיך קיין נייע דרכים גישט זוכען, מאלא וואס עס טרעפט זיך אויף דער וועלט? אונ אז אפילו חסן וואלט שוין אוספעיעט אויסצוהרעגען עטליכע טויזענד יודען, וואלט נאך בלל ישראל אלץ געבליבען אגרויסע אונ א פעהניגע אויפה. יעדען פאלק טרעפט אמאל אומגליקען, אמאל פון א מלחמה, אמאל פון א ערדציטערניש, אמאל פון א פערפלייצונג אונ די וועלט פון דעסמוועגען בלייבט א וועלט. איך מוז אייך זאגען דעם אמת, אז אין א סך צרות זענען מיר אליין שולדיג, מיר לעפען אפגעזאנדערט פון אללע אנדערע אומות, מיר עסקען גיט מיט זיי אין אייגעס, מיר זענען זיך מיט זיי גישט מתחמת, זעהען מיר טאקי אויס ביי זיי אזוי ווי ווילד פרעמדע, ווי שונאים. דערצו זענען מיר טאקי קארג גע- לערענט, מיר זענען אין גאנצען איבערגעגעבען אלץ אונזערע אייגענע ספרים, קיין ווימיגע ספרים וויללען מיר גיט וויסקען. לאמיר פריווען מיט זיי אין אייגעס זיין מיט אללעמען: זיך פרעהען אין זייערע גמים-טובים, עסקען דאס וואס זיי עסקען, זיך מיט זיי מתחמת זיין, וועט איהר זעהען ווי אין א פאאר צעהנדליג יאהר וועט מען אויף הערען האלטען אונז פאר פרעמדע.

מרדכי (צו ורבעלן מיט פערוואונדערונג) דער פרינץ, דאס איז א יוד אדער א באבליינער?

פשחור איך בין א יוד, גאר איך בין איך א מענטש, ביי מיר זענען אללע מענטשען גלייך, עס דארף קיין חלוק גיט זיין צווישען א יוד, א באבליינער, א פערסער אונ א מצרי.

מרדכי וואס הייסט? מיר מאפען דען דעם חלוק? וואס זאלען מיר טהון, אז די וועלט טהיילט אפ פון אייגענע ביי פרעמדע אונ מיר ליידען דערפון צייט איינער היסטאריע, עקבעסירט.

דניאל איהר פערשטעהט גישט וואס ער מיינט: ער ווילל פשוט מיר זאלען זיך אויסמישען מיט די באבליינער, מיר זאלען אנגעמען זייער האראקטער אונ זייער אמונה, מיר זאלען זיך אזוי פערגלייבען צו די באבליינער, אז גיט זייערע קינדער גיט אונזערע זאלען שפאטער וויסען, ווער עס קומט ארויס פון אברהמים קינדער אונ ווער גיט, ווער עס איז א יוד אונ ווער א באבליינער. ער ווילל אז דער אלטער בוים, וואס שטעהט שוין אזוי לאנג, זאל אויס געהאקט ווערען אין

גאָצען, און זײַנע געװנדטע צװײגליך זאלען פֿערפֿלאַצט װערען אין אַנדערע
 בײַמער, אז מען זאל נאר נישט װיסען אז זײ קומען אַרויס פֿון דעם אַלטען און
 פֿראַכטפֿאלען אַרץ-ישראל-בױם, װאָס איז בערײַהט אין דער גאַנצער װעלט. אז
 די שאַנע פֿריכטע װאָס דער דאָזיגער בױם האָט אַרויס געגעבען — אונזערע הײליגע
 תּוֹרָה מיט אונזערע דײַנים, זאלען פֿערוואַנדעלט װערען אין װילדע פֿריכטע, אין
 די עבודות זרות פֿון די באַלדײַער, פֿערקען און מצרים. טענהײט נישט מיט אײַהם,
 פֿרידער; מיט אַזעלכע פֿערהאַטער האָבען מיר נישט װאָס צו רעדען: לאַזען זײ
 טהון װאָס זײַער פֿאלש האַרץ גלױבט, נאר מיט אונז זאלען זײ יוֹף נישט אַנקעהרען.

**פֿשחור נא, נא, געהט אײך געװנדטער-הײד אין אײַער װיסטען אַרץ-
 ישראל, אויב אײַהר קענט, אין אײַערע פֿוסטע חורבות, אויב מע װעט אײַך
 לאַזען. אײַהר זענט אָבער נאר װאָזלע יוגען דאָ בױם גלעזעל זײַן; אז עס װעט
 קומען צום טהון װעט אײַהר בלייבען שטעהן װי די העלצער.**

**ישעיה (מיט ענטװיאַזמוס) אין אונזער לאַנד בעשטעהט אונזער לעבען,
 אונזער זײַן אײַף דער װעלט אַלס מענשען; אָהן אַ לאַנד, זענען מיר הפֿקר, מיר
 זענען ערגער װי בהמות. אײַן אָקס האָט אײַך אַ שטאַלל, אַ פֿערד — אַ קאַנאַשאַנא,
 מיר אָבער װאַלגענען יוֹף אין דער פֿרעמד װי די בעטלער, דערפֿאַר האַלט מען
 אונז טאַקױ פֿאַר בעטלער, נײַן! קײן קרבֿן דאַרף אונז נישט צו שווער זײַן די זאַך
 אײַס צו פֿיהרען, אין דעם הענגט אָב דאָס לעבען פֿון אונזער פֿאַלק, דער
 עקסײַסטעניז פֿון דעם פֿלל ישראל. איז דען דאָ פֿאַר אַ מענשען אַ שווערע זאַך,
 װען ער דאַרף זײַן לעבען דערהאַלטען? אַװעק שװײַרײַגקײטען פֿון דעם הײליגען
 װעג, װאָס פֿיהרט אונז צו דערהאַלטען דעם פֿלל ישראל! אַ קול פֿון דעם הײַמקעל
 שרײַעט: „מאַכט אַ װעג פֿאַר גאַט, גלײַכט אײַס אין דער װיסטעניג אַ פֿאַהן
 פֿאַר אונזער גאַט, אַללע טאַהלען װעלען הײַך װערען, אַללע פֿערג — נידריג,
 קרומע װעגען װעלען אײַס געגלײַכט זײַן און געדרעהטע פֿערג — טאַהלען“.**

**דניאל. אז מען װילל נאר זאַך ערנכט, נישט אײַף קאַמאַװײַס פֿיררט מען
 זי אײַס. צו יעדער זאַך דאַרף מען נאר דרײַ זאַכען: רצון, שכל און ענערגיע.
 אז מען האָט זײ — פֿיהרט מען אַללעס אײַס.**

**פֿיטחור. אײַהר זענט אַללע פֿאַנאַטיקער, בונטאַװשטײַשקעס, מורדים במלכות;
 עס װעט אײַך נישט אײַנגעהן, אײַך װעל עס נישט דערלאַזען, נישט נאר אײַך
 אַלײַן, נאר אײַך אַללע פֿראַכטישע און קלוגע לײַט, אײַהר מענט אַפֿילו אײַף די
 קאַפֿ געהן...**

יהושע, שריה און מרדכי. (הייגען זיך אויף מיט פעט) א טויקט, א טויקט דעם פערטאמקער! (ווארפען זיך אויף פשוהור, פשוהור שטעלט זיך און הייבט אויף ביידע האַנד, ורפבל לויפט צו)

זרבבל. גיין, מינע לעבע געסט, ביי מיר אין שטוב וועל איך קיין סקאנראלען נישט לאזען מאכען.

יהושע. הערסטו דעןן נישט וואס ער זאגט? ער מאכט גאר אויף אויז פאלשע בלפולים, אז מיר זענען מרדים במלכות, ער וועט גאר שטערען דעם גליק פון אונזער פאלק, דער טויקט מוז איהם געמען!

יא באלדייאישער האפמאנן מיט פעל סאלדאטען קומען צוויין, אללע שטעללען זיך.

דער האפמאנן. ווער איז דא דער ווירטה, דער פרינץ ורפבל?

זרבבל. איך, וואס ווינשט מיין הער?

דער האפמאנן. איך קאם צו דיר אינעם נאמען פונעם גרויסען באבילא-נישען קעניג בלשאצר, וועלכער בעפעהלט, אז דו, אלס ראש-גלות, יודישער פארשטעקער, זאלסט איהם געבען הונדערט זענטנער זילבער איין צענטנער גאלד, וואס יודען מווען צווייגערטאגען דעם קעניג.

זרבבל. איך פערשטעה דיך נישט, מיין הער, ערשט מיט צוויי וואכען פריהער האב איך צווייגעטראגען דעם קעניגס קאנאטאשעני פאראט פאר אללע יודען פון בבל.

דער האפמאנן. א, פערפלוכטע יודען, זיי פרעגען אלץ קשיות! דער קעניג פיהרט אונז א מלחמה מיט מרשין, דעם קעניג פון פרס, דארף ער האבען געלד.

זרבבל. ווי קענען מיר געמען אזא סוכמא געלד, נאכדעם ווי מיר האבען דא נישט לאנג דאס לעצטע צווייגעטראגען פאר פאראט?

דער האפמאנן. ווי קענט איהר געמען? פערקויפט איינערע הייזער, איינערע פעלדער, איינערע בהמות, איינערע זיך, איינערע טעכטער - איז נישט געלד! איהר דארפט צאהלען אין צווייגען: ווי אללע בירגער און ווי יודען צוונדער, אייף וואס דעןן האלטען מיר אייך אין אונזער לאנד?

זרבבל. גענאדיקטער הער....

דער האפמאנן. אהן טענות! דער קעניג האט אויז געהייסען ארעסטירען דיין פרוי, דינע קינדער און אללע איינערע ארסטאקראטען, ביי דו וועסט איהם דאס געלד נישט צווייגעטראגען, וועסט דו פערשפטענען - וועט מען זיי אללע פער-

קויפֿען פאר קענט; געלד! (דניאל געקט צו צום האַפּמאַן. דער האַפּמאַן אָ, דניאל, דו ביסט אויף דא? דו ביסט דאך ביי אונזער אלטען. קעניג נבוכדנצר מיניסטער געוועזען, דיך וועל איך נישט ארעסטירען, פארט א געדינטער מאַן, געה דיר אהיים, אונ זיי פוהר הלום דינע יודען, וואו זיי זאלען געלד געמיען (צו די סאלדאטען). קינדער, וואס שטעקט איהר? קויטען! די סאלדאטען מיט קויטען אין די האַנד פאללען אויף די געסט).

(פֿאַרהאַנג טאַלט)

צווייטער אקט

(דניאל'ס צימער, די פֿענסטער זענען אפּגען קעגען ירושלים, דניאל שטעקט אויף די קניע אונ פֿעט גאַסט):

ווי לאַנג, אַ גאַטט, וועלען מיר זיין אין דער פֿרעמד
פֿערשטויסען, פֿערוואַרפען פון אונזער אייגענעם לאַנד?
מיר זענען הפּקר פאר יעדען, גיט זיכער מיטן העמד,
גאר איינס איז אונזער אייגענטהום: חרפה אונ שאַנד!

אונזער פֿבוד, אונזערע געפיהלע פֿרעט מען מיט די פֿיס,
אונזער מיה, אונזער פֿערמעגען איז גיט אין אונזער האַנד,
ווער עס ווילל ראַפּעוועט, ווער עס ווילל—גיט אַ פֿיס,
ווארום מיר זענען איינגעפֿעטענע אין אַ פֿרעמדען לאַנד.

אונזער לעבען, אונזערע מאַכטערס עהרע הענגט אויף אַ האַאר,
ווער גאר פֿח האט הייבט אויף אונז זיין האַנד,
מיר מוזען שווייגען גיט עפֿפֿנען קיין מויל גאר,
מיר זאלען מיטן שרייען גיט פֿערערגערן אונזער שטאַנד.

דיין נאמען איז ערנעדרויט, דיין תורה פערמאכט,
זי הייסט ביי זיי פאנאמיזם, האלמען זי — איז א שאנד;
צו ווייזען דיין גרולה איז אונזער מויל פערמאכט,
ווארום מיר זענען ניט אין דער היים, אין אונזער לאנד.

ווי לאנג, א גאסט, וועלען מיר אזוי פערשווארצט ווערען?
ווי לאנג וועט דיין צאהרען ברענגען ווי א בראנד?
אונזער ברויט איז — צרות, אונזער טרונג — טרעהרען,
א מיר זענען שטיעפקינדער אין דער שטאכמאמעס לאנד.

שטיעפקינדער? איז דען אונזער מאמע צו די מתים ארויף?
איז אונזער מאמע אינ'ם קאלמען קבר פערפאנגט?
דיין לעבען, פאטער אונזערער, האט דאך קיין סוף,
זי לעבט אויך אונזער מומטער, אונזער עלטערענס לאנד!

זענען מיר דען ערגער פון אללע אומות אויף דער וועלט?
אללע זיטצען זיך אין דער היים ווי אינזער א וואנד,
נאר מיר אליין זענען אומערום אלס בעטלער געשטעלט,
מיר זענען פולל אומערום, נאר נישט אין אונזער לאנד.

א פויגעל האט א נעסט, א שלאנג — א קווארטאיר,
יעדעס לעבעדיגעס — א וואהנינג נאך זיין שמאנד,
נאר דיין פאלק ישראל ווייזט מען אומערום די טהיר,
נאר קברים קריענט עס פריי אינ'ם פרעמדען לאנד!

האב שוין רחמנות , גאטט , עפפּען דייע אויגען ,
 בענווייז דיין פּח , מאך פּריי דיין שטארקע האַנד ,
 ווייז שוין אויף דיין פּאלק איין אַרט דעם קאפּ צו לעגען -
 פיהר אונז שוין צוריק אין אונזער הייליג לאַנד .

אין אונזער הייליג לאַנד זאלסט דו אונז שוין ברענגען ;
 אהן איהם זענען מיר מתים , וועזען אהן א בעשטאנד ;
 גענוג אונז שוין צו זיין גרים , אין דער לופט תמיד הענגען -
 אין אונזער הייליג לאַנד , אין אונזער הייליג לאַנד !

וורבבל קומט אריין , דניאל בעמערקט איהם נישט , הייבט זיך אויף אונ
 בעמט : "היו לכוון אמרי פי והגיון לבי לפניך ד' צורי וגואלי ."

זרובבל . מיט דיר איז דער גרויסער גאטט , דו וואונדערליכער געלעהרטרער
 מאן . וואס פאר פענסטער זענען דאס אפגען דא אין דער וויט ?

דניאל . גאטט זאל דיר בענשען , פרייז ; די פענסטער זענען גלייך אקעגען
 אונזער הייליגער שטאדט ירושלים , צו וועלכער איך שטעל זיך מיטן פנים אלע
 מאל , וועגן איך בעט גאטט . האסט דו עפעס גוטע נייעס ? איז דעגן דא א
 האפפונג , אז מען זאל גיך בעפרייען אונזערע גוטע פריינד ?

זרובבל . גיין , מיין פריינד , איך בין טאקי ממש דעם געקומען צו דיר
 פרעגען איין עצה , איך האב אין גאנצען צונויפגעקליבען מיט גרויס מיה דרייסיג
 צענטנער זילבער , פאלגליך פעהלט מיר נאך 70 צענטנער זילבער אונ דער
 צענטנער גאלד . דא אין דער שטאדט איז שוין נישט דא ביי וועמען צו נעמען ,
 פערקויפען הייזער קעגן מען נישט , ווארום קיינער קויפט נישט , ווייל די שטאדט
 איז געלאנגערט פונם פערקוישען תל אונ קיינער ווייסט נישט וואס דער כארענע-
 דיגער טאג וועט געבען . שיקען בעמען געלד איך דער פראווינץ קעגן מען ניט ,
 ווייטער דער פאר , ווייל די שטאדט איז געלאנגערט . טאמער קענסט דו מיט דיין
 גרויסען קאנטשאפט פועלן , אז מען זאל אויסוורקען ביים קעניג , ער זאל זיך
 בענגיגען מיט די 30 צענטנער זילבער , וואס מיר האבען , אדער , אים לעצטען
 פאלל , טאמיר קענסט דו ערנעץ קריגען לייזען דאס איבריגע , וואס אונז פעהלט .

דניאל. (לענט ארויף די האַנד אויפ'ן שטערן און טראַכט אַ ווילט) די
 שעות פון דער בלוטפאלער מלוכה, פון בבל, זענען געצעהלט, די זינדדיגע משפחה
 פון נבוכדנצר'ן וועט באלד אויסקראמטעט ווערען, אונזערע הילף וועט קומען פונם
 פערסישען קעניג פורש, ער וועט גיט גאר אונזערע געפאנגענע בעפרייען, אונזערע
 צרות פערברייגען, גיין, ער וועט גאר אונז פונם גלות ארויסלאזען, ער וועט
 אונז ערלויבען גאָד אונזער לאַנד צו געהן, אז ער וועט גאר זעהן ווי טריי מיר
 זענען איהם. גאר מלאכים וועלען צו איהם גיט קומען אין גאט'ס גאמען מיט די
 ווערטער: שלח עמי ונעברני, שיק ארויס מיין פאלק, זיי זאלען מיך דינען, מיר
 מווען טאקטיש און קלוג איהם ערוועקען אויף דעם.

ורבבל. (מיט פערוואונדערונג) דו, גרויסער מאַן, זאָסט עס? אָדער מיניע
 אויךרען האָבען אויפגעהערט ריכטיג צו הערען? האָסט דו פּערנעקסען די וואָרטער
 פון אונזער הייליגען גביא רמיה, וועלכער האט אונז געהייסען טרייע זיין אונזער
 מדינה? מיר זענען באבילאנישע אונטערטעגער, מיר דארפען נישט טרייע זיין
 פורש'ן, צו שאַדען אונזער קעניג בלשאצ, אַיך גלויב מיניע אויךרען נישט,
 אָדער אָפּער האב אַיך דיך גיט ריכטיג פּערשטאנען?

דניאל. דו האָסט מן הסתם מיין ספר נישט געליענט. אין מיין ספר
 זענען פּערשריבען דער הלום פונם קעניג נבוכדנצר, אויף מיניע צוויי חלומות, אין
 וועלכע מען האט מיר פונם היממעל געוויזען, אז בבל וועט גיט לאנג הערשען, זי
 מוז פאלען די פּערסיער אין די האַנד, אז אויף דעם אָרט פונם באבילאנישען
 קעניג מוז גרויס ווערען דער פּערסישער קעניג. איצט וועל אַיך דיר מגלה זיין
 גאָד אַ סוד: צייט נבוכדנצר איז געווארען קעניג איבער בבל ביז איצט איז שוין
 אַוועק 70 יאָהר, אַט דאָס זענען די 70 יאָהר, וואָס דער אייגענער ירמיה הנביא
 האט צו געזאָגט דער באבילאנישער מלוכה צו געוועלטיגען, ביז בבל וועט ווערען
 איין אייביגע חורבה, איצט איז שוין געקומען די בעשטימטע צייט, בבל מוז
 פאלען אַזונד, אזוי ווילל גאָט און זיין עצה וועט אויסגעפיהרט ווערען גיט
 פאר אונזערע אויגען. בבל איז שוין געזאלען, מיט אונזער טריישאפט וועלען מיר
 זי גיט מציל זיין פון גאט'ס האַנד, זי איז שוין פּערלוירען, לאַמיר האַטש זיך
 אַ טובה טהון, בפרט אז אונזער טהאט דארף גאר גיט זיין אזא, וואָס זאל שאַדען
 ברענגען די באבילאנער.

ורבבל. גא, לאז שוין זיין אזוי. וואָס טהען מיר אָבער מיט אונזער
 כאַסע, מיט'ן פּראַסטען עולם, זיי וועלען גיט וועלען געהען קיין אַרץ ישׂראל אָהן
 איבערנאטידליכע נסים, זיי וועלען וואַרטען, אז מלאכים זאלען זיי אין איין סונט
 איבערטרעגען פון בבל אין אונזער הייליג לאַנד, אויסבויען זיי הייזער דורך גאָט
 און זא ווייטער.

דניאל . זיי וועלען געהן . מיר וועלען זיי געבען צו פארשטעהן , אז עס זענען דא 2 מינים נסים , נאטירליכע און איבערנאטירליכע ; נאר גאטס מאכט נאר דעמעלט איבערנאטירליכע נסים , ווען נאטירליכע קענען ניט געהן . אונזערע עלטערן , למשל , האבען אין דער מדבר געגעסען פון , אז זיי זענען אבער גע- קומען אין ארץ ישראל , האט דער פון אויפגעהערט . גאטס האט זיי שוין דארט דעם פון ניט געגעבען , ווייל דארט האט מען שוין געקענט זייען . אין דער מדבר , וואו מען קען ניט זייען , האט גאטס געטהון איין איבערנאטירליכע נס , געגעבען דעם פון , אין ארץ ישראל אבער האט מען שוין קיין איבערנאטירליכע נסים ניט געדארפט , עס איז ענוג געוועזען דער געוועהנליכער נאטירליכער נס , אז דאס פערטוועטע וואפסט ווידער ארויס . אללע ווייסען , אז אהן גאטס וויל- לען ווערט קיין קראנקער ניט געוונד , פון דעסטוועגען , אז עמיצער איז קראנק- ווארט ער נישט אויף גאללע נסים און זוכט זיך טאקי רפואות אויף , און אז גאטס העלפט איהם און ער ווערט געוונד , הייסט עס טאקו א נס , נאר א נאטירליכער . וואס זשע דארפען מיר האררען אויף איבערנאטירליכע נסים , דאס הייסט , אז מלאכים זאלען אונז שלעפען אין אונזער לאנד , וועגן מיר קענען זיך בענעהען מיט א נאטירליכע נס , מען זאל אונז נאר ערלויבען געהן אין ארץ ישראל ; פאר וואס זאלען מיר ווינשען צו געפינען דארטען פערטיגע הייזער , אז שטיינער זענען דא גאנץ ענוג און געוונדטע האנד אויף זעהר פגעל ?

זרבלל . איך זעה ניט ארויס , אז אסך יודען זאלען וועלען געהן קיין ארץ ישראל . אונזערע יודען פעהלט דאס גאצא-אל-געפיהל . אזוי האבען זיי נאך שלכחים טויזנט זיך צוטרעהלט , מלחמה געהאט מיט זיך אליין , אזוי פיהלען זיי ניט אויף איצט ווי שלעכט עס איז זיי דא , ווי גדרג זיי שטעהן ביי א ליאדע טויגעניכטס . ווער רעדט אונזערע עשירים ווי פשוור מיט זיין גאנצער פארטיי , וועלען אנדאזי ניט וועלען אונזקלאנען זייערע גרויסע הייזער מיט זייערע גיטער און זוכען זיך איין איינען לאנד ; זיי איז אומערדנס גוט , וועניגסטענס פרייגען זיי אזוי .

דניאל . ישראל איז נאך ניט געשטארבען . עטליכע צעהנדליג טויזענד עהרליכע פארטראטען וועלען אין די ערשטע עטליכע יאהר ארויסגעהן אין אונזער לאנד , דערנוייל דארף מען נישט מעהר , מען וועט מאכען א יודישען צענטער , א בית המקדש , א בית דין הגדול , וואס וועט פיסליכעווייס צוציהען מעהר און מעהר יודען . לאמיר אין אונזער לאנד האבען האמש איין האלב מיליאן יודען- זענען מיר שוין גערעטהעט . די פערטער וועלען אויף ניט אייביג געוועלטטיגען , דאס איז שוין א טבע פון אללע מזרח פאלקער , הויך יודען , אז ווי נאר זיי ווערען

שטארק - הייבען זיי אן זיין פויל, געבען זיך איבער צו פּענונים, ביז זיי ווערען פּערשױאכט און פאלען אָהן כּוחות. אזוי איז געוועזען מיט אַשור, אזוי איז אַיצט מיט בָּבֶל, אזוי וועט זיין אויך מיט פֿרַם, - אויך פֿרַם וועט פאלען, אויך איינרע יורשים וועלען ניט לאנג הערשען, און הערנאָד - אַ אייך זעה דעם גרויסען, גליקליכען גאַטטעס טאג, דעטעלט וועלען מיר אָפּגעהען אונזערס, אַנשטאַט צו פּערגיטען אונזער בלוט פאר פּרעמדע, מלחמה האלטען פאר די באלדינער מיט די פּערגיטער, פאר די פּערגיטער - מיט די באלדינער, און דעסטגלייכען, - וועלען מיר פּערגיטען אונזער בלוט פאר אונזערע אייגענע אינטערעסען, פאר אונזער פאלק; דאס וועט זיין, אייך זעה עס ארויס; עס קען זיך פּעריצעהען, גאר די צייט וועט מוזען קומען, האסט דו דען פּערגעסען די וואָרטער פון דעם הייליגען גבויא רבּה איינ'ס נאָמען פון גאַטט:

יהודה מיט אללע זיינע שטאָדט וועלען בעזעסען זיין,
 זיינע ערד-ארבייטער און פּאַסטוּכער וועלען זיין גוטס געניסען;
 אין יעדער ארבייט וועט אַ פּאַלשטענדיגע ברכה אַרײן,
 אללע שמערצענדע נשמות וועלען פּעריברענגען אַ לעבען א זיסען.

ווי לאנג די זון מיט די שמערען וועלען געבען זייער שײן,
 ווי לאנג דער ים וועט זיך בעוועגען, און חוואלים געבען -
 אזוי לאנג וועט מיין פאלק ישׂראל אויף דער וועלט זיין,
 אזוי לאנג וועל אייך עס האלטען, אזוי לאנג וועט עס לעבען!

(דניאל זעצט זיך).

זרבבל. אָפּן, הלאוי זאל גאַטט פּערוורקליכען אַללע דינע וואָרטער.
 (דריי פּערגיטער קומען אַרײן, דניאל הייבט זיך אויף און זאָגט): ברוך הָבא בְּשֵׁם
 ד'! שְׁלוֹם צו דיר, גרויסער פּערישער קעניג!

איינער פון די פּערסיער. עס ווייזט אויס אז מען האט מיך ניט גע-
 נאָרט, אז מען האט מיר געזאָגט, אז דו ביסט אַ גאַטטליכער מאַן, אַ סימן
 קאב אייך, אז דו ווייסט ווער אייך בין, און אייך בין פּערויכערט, אז אַ גאַטט-
 ליכער מאַן ווי דו וועט מיך ניט אויסגעבען. ווער איז דיין עהרונרדיגער תּכּוּן?

דניאל. דו האבט גאך פאר זיך גאטטליכע זאכען אויסצופיהרען, ווי אזוי מען איך געהן געגען גאטט און דיך אויסגעבען? מיין חבר, דער יודעשער פרינץ, ורבל, דאס אייניקיל פון דוד המלך, וועט אויך נישט אויסגעבען דעם, וואס גאטט האט בעשטימט גראסקעס צו טהון; זיי פאלקאמס רוהיג. זיטן, גרויסער הערשער! וואס האט דיך געבראכט צו מיר? גער שטעלט איהם א שטול.

כורש. געגענווארט פונ'ם גרויסען יודעשען חכם און געטטליכען מאן וואג איך נישט צו זיטצען. מיך האט געבראכט צו דיר א חלום. היינטיגע נאכט, אז איך האב געשלאפען, זעה איך אין חלום ווי א שרעקליכער לייב שטעהט און ארום איהם שטעהען פערשיעדענע חיות אויף די קנעס. ביסליכוניי ווערען די חיות פערשווינדען און דער לייב שטעהט אלץ אויף איין אָרט, נאר זיין גרויזאמקעס פנים ווערט אלץ רוהיגער, מעהר עהנליך אויף א מענשליכעס. פלוצים ווערט דער לייב א מענש, אָבער ניט א העלדישער, נאר א שוואכער מיט איין אויסגעבראטען פנימל, אזוי ווי א געבאלענעט בן יחידל, אָדער ווי א יונגער מאן, וואס פיהרט איין אויסשווייפענדעם לעבען. ווי איך שטעה און קוק אזוי - זעה איך אז דער בחור לעגט שוין אין קלעמקע, און פון דער ווייטען רייסט זיך צו איהם א שרעקליכער בער, נאר צווישען דער קלעמקע און דעם בער געהט א טייד, וואס לאזט דעם בער נישט צו צו זיין קרבן. אין דעם געהט צו איין אָנגעשוירען שאַפעלע צום טייד א טרינק טהון, עס גיט נאר א זופ וואסער און דער טייד ווערט פערשווינדען. אָט דא גיעט דער בער איין שפרינג און אזוי שוין ביי דער קלעמקע, די קלעמקע ווערט צובראכען, פונ'ם מענשען - א הויפען ביינער, און אללע חיות קומען ווידער צוזאממען און קנען פאר דעם בער. דער בער אָבער זאגט זיי: אָט דעם שאַפעלע, וואס האט פונ'ם לייב אזוי פועל געליטען, האב איך צו פערבראנקען מיין גצחון, דעריבער בעפעחל איך, אז מען זאל איהם אָנגעבען זיין וואָלל און אָבפיהרען עס אויף דעם פּעגד וואָרעס האט זיך תמיד געפאסט, און קיינער זאל איהם זיין רוה שטענען. דאס שאַפעלע האט פאר גרויס שמחה אָנגעהויבען טאנצען און זינגען, און איך האב זיך אויפגעחאפט. אללע מיינע חכמים האבען דעם חלום ניט געקענט פותר זיין; זיי האבען מיר געזאגט, אז נאר דו, געטטליכער מאן, וואס האט שוין א סך חלומות פותר געווענען גבוברנצ'רין און אנדערע קעניגען גאך איהם, וועסט אויך קענען מיר פותר חלום זיין. א גאנצען טאג האב איך ניט געקענט קומען אהער, אין דער שטאדט, וועלכע איך אליין בעלאגער געצט מיט מיין חיל, נאר איצט ביי נאכט האב איך מיט מיינע לייבדיגער זיך איבער געטהון באבילאנישע קליידער, אונטערגעקויפט די סטראזשעס, וואס היטטען די מויער און געקומען צו דיר. זאג זשע מיר, גרויסער חכם, וואס בעטייט דער חלום?

דניאל. גאטט האט דיר געוויזען דיין צוקונפט. דער לייב וואס איז גע-
ווארען ווי א שטואקער מענטש אין א קלעמקע - איז בכל, וואס פון איהר אמאליגער
שטארקהייט איז איצט, דורך איהר פוילען אונ פערנעניגענספאללען קעבען. שטואק
געווארען ווי א קראנקער מענטש, אונ פועל מלכות, וואס האבען איהר פריהער
געדיענט, זענען שוין אצונד פון איהר אבגעפאללען. דער בער ביזט דו, גרויסער
קעניג פון פארס. דאס אבגעשטויבען שאפעלע - איז מיין בידנע פאלק ישׂראל. אז
דער טייף, וואס שטערט דיר פון דיין נצחון, וועט צוגענעהקען ווערען, וועסט
דו אויספיהרען דיין צוועק אונ דערנאך בעפרייען דאס פאלק ישׂראל פונ'ם גלות,
וועסט איהם ערלויבען צו געהען נאך זיין פאטערלאנד.

כורש. א גאטטליכער פאנג, איך פערזיכער דיר, אז אויב איך וועל די
קלעמקע, דאס הייסט די בעלאגערטע שטאדט בכל, געהקען, וועל איך דיין
פאלק בעפרייען, אבער דאס שאפעלע האט נאך דעם טייד ניט אויסגעטריקענט.
דניאל. גאטטס ווארט וועט געוויס ערפילט ווערען; די צייט וועט אויך
די טהייל פונ'ם חלום ערקלעהרען.

זרבלל. גרויסער קעניג, דא אין פאר זיטצט געפאנגען א יוד, מרדכי,
א געוועזענער משנה למלך אין מדי, ער האט מיר געגעבען א ביטטע אויף דיין
נאמען, דיר איבערצושיקען, ערלויב דאך מיר צו בעניטצען דעם גליקליכען צו-
פאלל, וואס איך האב די עהרע דיר יעצט צו זעהן אונ איבערגעבען דיר זיין
ביטטע. פאר דעם איגהאלט זאלסט דו מיר גישט בעשולדיגען; ער, מרדכי,
האט מיר ניט געזאגט, וואס ער פערלאנגט פון דיר, וואהרשיינליך ווילל ער, אז
דו זאלסט איהם בעפרייען. (ער גיט איהם א ברעפע).

כורש. ערלויבט מיר צו ליעגען דעם ברעפע איהר זאלט ניט הערען.
(ער געהט אונעק- אין א זייט אונ ליענט פאר זיך): גרויסער קעניג! איך בעט
דיר, דו זאלסט ניט פערצאקטען די עצה פון דיין קנעכט, א יוד פון דיין לאנד
מדי, דייער איין אונטערטהאנער, וועלכער זיצט געפאנגען אומזיסט ביי בלשאצרין.
אויב דו ווילסט אריין אין בכל, זאלסט דו, דורך א קאנאל, אבפיהרען דעם טייף
פירט, וואס געהט אריין דורך דער מיער אין שטאדט אריין. דערנוייל בעט איך
דיר, דו זאלסט מיר בעפרייען דורך דעם וואס דו וועסט בלשאצרין אבגעבען זיינעם
איין אונטערטהאנער, וואס איז ביי דיר געפאנגען. איך האפף אז איך וועל מיין
קעניג נוטצליך זיין. דיין אונטערטהאנער אונ קנעכט מרדכי, דער געוועזענער
משנה למלך ביים קעניג פון מדי - אהשורוש. - (כורש טראכט א ווילע, זאגט
ווייטער פאר זיך) א דאנק צו דיר, גאטט, וואס דער גאנצער חלום איז זיין
ערקלעהרט! דאס שאפעלע האט באמת דעם טייף אויסגעטריקענט איין

נִזְהוּן גַּעְגַּעָעָע. (חויף) עַם קַעֲפֵעַן דִּי יוֹדַעֲשֵׁעַ הַכְּמִים! (צו דְנִיאלִין) נָא, מִיט וְאִם בְּעִלְוִיהֶנֶט מַעַן דִּיה, גַּעֲטִילְקֵער מֵאָנן?

דְנִיאל. אִיך ווִינִש, אַז בִּי דַעַם עַרְשִׁטֵעַן מַעַנְלִיבְקִיט זאַלְכֵט דוּ בְּעַפְרִינֵעַן אונְטֵרע אומִשולְדִינְע אַרעֲטאַנטֵעַן, וואַם בְּלִשְׂאָצַר האַט אַיינגֶעוּעֲצַט, כְּהִי מַעַן זאַל אִיהֶם גַּעֲלֵד גַּעֲפֵעַן, אונ דְּעֵרנָאךְ — דָּאָם טאַפֶּלֶע בְּעַפְרִינֵעַן.

כורש. אִיך טִּוּעֵר דִּיר בִּי אַלְלֵעַם הַיִּלְגֵעַן, אַז דוּ הַאָסֵט גַּעֲפִינְעֵלֵט. אָבֵער וואַם זאַל אִיך דִּיר אַלִּיין גַּעֲפֵעַן?

דְנִיאל. פֿאַר מִיר אַיז גַּענוג, אַז מִיין פֿאַלְק וועט קַענֵעַן נָאךְ וַיִּין לֵאנְד גַּעֲהֵן.

כורש. נָא, דוּ ווערְסט בִּי מִיר דַּער עַרְשִׁטֵער מִינִיסְטֵער. (צו וִרְבַּבְלִין) אונ דו, פֿרִינִץ, ווערְסט אין בִּיין פֿאַטֶער־לֵאנְד נאַמֶעס־טִנוּק ווערְען (דְנִיאל אונ וִרְבַּבְל גִּינְען זיך אונ בַּעֲדאַנְקֵען אִיהֶם) אִיך מִרְדִּבִּים בְּקִשָּׁה וועט עַרְפִּינְעֵלֵט ווערְען לִויט וַיִּין וואַנְש. אַיב ער וועט וועלֵען, וועט ער בִּי מִיר בְּלִיבְען, אַיב ער וועט וועלֵען-- וועט ער נָאךְ אַיֵער לֵאנְד גַּעֲהֵעַן.

דְנִיאל. (גַּעֲהֵט צו צום קאַסֶטֵעַן, גַּעֲהֵט אַרזִים אַ מְנַלָּה, גַּעֲהֵט צו צו פּוֹרְשִׁין) מֵאָך אונז גְּלִיקְלִיך, גְרוֹיסֵער קַעניג, אונ גַּעֲהֵם בִּי אונז אַיִן אַנְדֶּע־נִק; אַט דָּאָם כְּפֹר האַט גַּעֲשִׁרִיעַעֲפֵעַן אונְטֵרֵער אַ נְבִיא, יִשְׁעִיָּה, וועלְבֵּער אַיז שׁוֹיַן טוֹיֶדֶט מַעֲרֵר אַלֶם 150 יָאָהֵר, אונ דָּא, אַיִנִים קאַפִּיטֵעֵל 44 אונ 45 ווערְסט דוּ גַע־פִּינְען ווי אַזוי אונְטֵער נְבִיא, וואַם אַיז גַּעֲטִטֶּאַרְבֵּעַן מַעֲהֵר אַלֶם 100 יָאָהֵר אַיִדֵּער דוּ בִּיסֵט גַּעבוֹרֵעַן גַּעוֹנְאֵרֵעַן, רַעֲדֵט פּוֹן דִּיר, דַּעֲרְקאַנְט בִּיין נְאָמֵעַן „כּוֹרֶשׁ“, פַּעֲרִשְׁפִּרִיבֵט דִּיר גְרוֹיסֵע פֿאַרְטִשְׁרִיטֵטֵע אונ זאַגֵט, אַז דוּ ווערְסט דִּי יוֹדַעַן בְּעַפְרִינֵעַן. ירוּשָׁלַיִם הַיִּיסֶעַן בוֹיַעַן אונ דָּאָם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מֵאָכֵעַן.

כורש. (פֿאַלֵט אַיִף דִּי קִנְיֵע) אַ, גְרוֹיס זַענֵען בִּינְעֵע ווִינְדֵּער, יוֹדִישֵׁער נְאָטֵט! אִיך בִּין גְּלִיקְלִיך, אַז אִיך בִּין אִין טִטאַנְד בִּיין וואַנְש צו עַרְפִּילֵען, (ער הַיִבֵּט זיך אַיִף אונ גַּעֲמֵט דִּי מְנַלָּה) וַיִּיט גַּעזונד!

דְנִיאל אונ זרְבַבֵּל. גַּעֲהֵ אִין נְאָמֵעַן פּוֹן נְאָטֵט! (כּוֹרֶשׁ אונ זַינְעֵע בַּע־דִּיעֲנֵשֵׁע גַּעֲהֵעַן אַוועק, זִרְבַּבֵּל אונ דְנִיאל בַּעֲגִלִּיטֵעַן אִיהֶם).

עַם הַיִבֵּט זיך אַיִף נָאךְ אַ פֿאַרְהאַנְג, עַם קוֹמֵט פֿאַר בְּלִשְׂאָצִרִים דְּוואַרֵעַן פֿראַבְטִיג גַּעצִינְעֵרֵט, בְּלִשְׂאָצַר מִיט זַינְעֵע הַאֶפֶלִיטֵע זַיטֶעַע אונ טִרְנִקֵעַן, אַרום אִיהֶם זַיטֶעַע זַינְעֵע ווִיבֵּער מִיט זַינְעֵע קַעבֶּסווייבֵּער, דַּער עוֹלָם אַיז פֿרַעֲהִלִיך אונ מַעַן זַינְטֵט:

וואס הערען מיר די פֿערסייער , די נאררישע קאפ ,
מיר באלדייער , אייביגע גבורים ?
מיר וועלען זיי געפען פֿערזוכען אינגערע פייעריגע קלעפ ,
האמיש מען זאגט אז מיר זענען שבורים .

האבען מיר דעןן מורא פאר זייער גבורה אין דער מלחמה ,
אז בל אונ גבו זענען אינגערע גאטמער ?
ווער עס וועט זיגען אונ וועמען עס וועט ארויס די נשמה —
וועלען אלע זעהען שפעטער .

בל אונ נבו היממען אונז אפ פון ביידע זייטען ,
פון דער רעכטער און דער לינקער ;
מיר וועלען בעסער טרינקען איידער שטרייטען ,
לכבוד בלשאצר דעם גרויסען טרינקער !

די פֿערסייער מעגען ארבייטען מיט פייל אונ בויען —
מיר וועלען זימפען ביים גלעזעל וויין .
אונ די גאנצע וועלט וועט טאקי זעהן מיט די אויגען
ביי וועמען דער נצחון וועט זיין !

אלע . עס לעבע דער גרויסער קעניג , דער געליבטער פון בל אונ גבו ,
דער טרינקער בלשאצר , עס לעבע זייגע ווייבער , זיין גאנצער הארעם , הדוא !
(ביי טרינקט)

בלשאצר . (די צינג טלעפעט זיך ביי איהם אויס שפרות) אי , טפשים ,
וואס פאר בליס האט איהר צום טרינקען געבראכט ? געהט געשווינד אונ ברענגט
אדער די בליס פונם יודעשען בית המקדש , וואס מיין זיידע נבוכדנצר האט פֿער-
ברענט , איה ווילל גאר אין יענע בליס טרינקען לכבוד מייע געטטער . דערנוייל
זאל זיך קוינער צום בעכער גיט צו ריהרען . געטליכע דיגער לויפען גיך ארויס .
דער עולם שוויינט .

בלשאצר . וואס פאר א מ'קה ש'חורה איז דאס דא ארויף אויף אל'ע ?
 אונ אי'הר , מיינע שיינע ווייבעלעך , וואס זענט אי'הר אזוי אַנגעבלאזען ?
 לעבעריג , א טענציל ! (די קעפסווייבער געהען טאנצען , נאכהער די הויפלייטע ,
 דערנאך די קעניגליכע פרויען , (דריי דעגער טראגען אריין די פלום פונ'ם בית
 המקדש) שוין , גענוג ! (מע הערט אויף טאנצען) אזונד זעצט זיך טרינגען (מע
 שטעלט אויס די פלום פונ'ם בית המקדש פאר'ן קעניג , זיינע ווייבער אונ קעפס-
 ווייבער אונ מע גיכט זיי אן) .

בלשאצר . לאנג לעבען זאל פל מיין גאטט ,

נבו אונ מ'רודף זאלען זיין געוונד !

זיי האבען מיר ירושלים געמאכט צום שפאט

זיי וועלען מיר בעגראבען בורש'ן אזונד .

אללע . לחיים , אויף בורש'ם מפלה ! (טרינגען)

בלשאצר . פל , נבו , מ'רודף - מיינע שטארקע געטטער

זייער פח איז גרויס , הויף איז זייער ממשלה ,

זיי האבען תמיד געהאלפען אינגערע פאטער

זיי וועלען אונז אויף העלפען איצט אויף בורש'ם מפלה !

אללע . לחיים , אויף בורש'ם מפלה ! (טרינגען)

(א מענשליכע האנד ערשיינט אונ שרייבט אויף דער וואנד)

בלשאצר . פל , נבו , מ'רודף , מיינע שטארקע געטטער ... (מיט גרויס

שטרעק) אוי וואס איז דא ? א שטי-אייק הא-אנד ! א א א ... (ער ווייזט מיט דער

האנד , דאס שטיק האנד ווערד פערשוואונדען) ווע-עטרער ! (אללע שטעלען זיך

אויף , זעהען אויף דער וואנד אַנגעשטריבען ווי איין ווארט : מנאמנאחקלופרסין) .

בלשאצר . (אין ציטערניש) רו-אופט מיר גי-איכער ארא-איין א-אללע

הכא-אמים , אוי אזוי ... (אייניגע האפלייטע לויפען צו צום קעניג , האפען איהם

אן ער זאל גיט פאללען , זעטצען איהם אויף א שטול , אנדערע לויפען פֿרענגען

די געלעהרטע , דערנוייל גיט מען דעם קעניג א גלאז קאלטע וואסער , ער טרינקט

אויס , די געלעהרטע קומען אריין) .

בלשאצר . (ווייזט מיט דער האנד אויף דער וואנד) איהר זע-עהט ? ...

וועער עס וועט דאס איבערליינען אואונ ביאיר ערקלעערען - וועל איך איהם

אָנגטוהן אין פּוּאָרפּוֹר, אין אַ גאַלדענע קייאַייט, אײַך װעל אײַהם אַנטעקענעפּען
אַ דרייאַיטטעל מלוואָכה. לײַאיינענט! (די געלעהרטע שטעטהען ווי די העלצער,
קוקען זײַך און אײַנער דעם אַנדערען אונג העדען נישט אַ װאַרט, בלשאַצער פּרעכט
די האַנד אונג צײַטערט פון שרעק, ווײַן ווייב, נבושפּראַ, די קעניגין, לויפט אַרײַן
ניט טײַדט, ניט לעבעדיג אונג שפּרײַנגט צו צום קעניג).

נבושפּראַ. װאַס איז מיט דיר געװאַרען, מיין הערשער, מיין לעבען,
מיין גליק? זעה, דו ביסט דאָך בלייב ווי לײַטוואַנד, דינע האַנד אונג פּײַס צײַט-
שטענען ווי אַ בלאַטט פאַר אַ װינד!

בלשאַצער. (אין שרעק) זעהסט אָה! ... (ער ווײַזט אויף די װערטער) דאַס
האַטט נאַר װאַס אַ שטײק האַאָנד אָנגעשריבען... קייאַיינער קעען ניט לײַאיינען...
אַטט שטעטהען ווי ווי די העלצער! (ער ווײַזט אויף די געלעהרטע).

נבושפּראַ — אַ, מיין קעניג, אײַביג זאַלסט דו לעבען, שרעק דיך ניט,
ווי נישט אין צײַטשטענדיש, אין דיין לאַנד איז דא אײַן געטמליכער מאַנן, אַ יוד,
דניאַל, װעלכען נאָך דיין זײַדע נבוברנצער האַט פאַר ווײַן גרויס חכמה אונג געט-
מליכען גײַסט געמאַכט פאַרן נאַטשאַלניק פון אַללע באַבילאָנישע חכמים, שײַך
אײַהם רופּען װעט ער עס אײַבערליינען אונג דיר ערקלעהרען.

בלשאַצער. (צו די הענער) נאַ, גיכער דניאַלן! (די הענער לויפּען
אַרויס. בלשאַצער צום ווייב) אַ, דו האַסט מיר מיין רוהיגקײַט צוריק געגעבען, אין
דיין געגענוואַרט בין אײַך װידער דער גרויסער בלשאַצער (פּוּװע) טרינק, מיין לעבען,
אַ בעכער ווײַן. (ער געהט צו צום טיש אונג גיסט און צוויי בעכער ווײַן, אײַנעם
זײַך, אײַנעם אײַהר) נאַ דיר, טרינק אויף אין די פּליס װאַס מיין זײַדע נבוברנצער
האַט געפּראַכט פּונם יודישען בית הסקדש. עס לעבע די קעניגין נבושפּראַ!
לחיים, אויף פּורשײַם ספּלח! (ווי טרינקען בײַדע, דניאַל קומט אַרײַן).

בלשאַצער. דו דניאַל פּונם יודישען גלות, אײַך האַב געהערט אויף דיר
אַז דו ביזט אַ געטמליכער מאַנן, האַסט פּינעל חכמה אונג קײַן זאָך איז פּון דיר
נישט פּערפּאַרנען, לײַנען זשע מיר אײַבער אַט דעם אויפּשריפט אונג ערקלעהר מיר
אײַהם, אײַך װעל דיך דערפאַר אָנגטוהן אין פּוּרפּוֹר, אַ גאַלדענע קײַט אויף דיין
האַלז לענען אונג אַ דריטטעל מלוואָכה דיר געבען.

דניאַל. (ניט אַקוק אויף דער וואַנד) האַסט פאַר דיר דינע סתּנות,
די פּרעזענטען שטענק װעמען דו װילסט, אײַך װעל דיר אומזיסט אײַבערליינען דעם
אויפּשריפט אונג ערקלעהרען אײַהם. נאַר הער זשע צו, קעניג, דער אויפּערשטער
נאַטט האַט אַגרויסע מלוואָכה אונג פּינעל פּבוד געגעבען דיין זײַדען נבוברנצערן, אַז
אַללע אומזות האַבען פאַר אײַהם געצײטערט אונג ער האַט מיט זײַ געכאַכט דאַס

וואס ער האט געוואלט. נאר אז ניין גאָה איז שוין צו גרויס געווארען, איז ער אראפ פונ'ם פּרעסקאָל, פּערטריבען געווארען פון מענשען, געווארען א תּיה אונ גענעסען גראז ווי איין אַבס, ביז ער איז דערנאָנגען אז עס איז דא א נאָסט אויף דער וועלט, וואס קעגן אייף מיט מלכים מאכען וואס ער ווילל. דו האָסט דאס אללעס געוויסט אונ ביין גאָה נישט אוועקגעווארפען, דו האָסט נאָך אזא העזה בע-ווינען קענען דעם נאָסט פון היממעל, אז דו, דינינע לייט אונ דינינע הארעם-מזידען האָבען געטרינגען וויין אין די גלים פון ניין בית המקדש, געלויבט דינינע הילצערנע, שטיינערנע אונ מעטאלענע געטטער, אונ דעם אַמתי'ן גאָסט, וואס הערשט איבער דיין נשמה, האָסט דו קיין פּבוד נישט אָפּגעגעבען. דערפאר האט ער ארויסגעשיקט אַשטיק האַנד, וואס האט אָנגעשריבען די ווערטער: מנא מנא תּקל ופרסין. אַט וועל אייך דיר ערקלערען יעדעס וואָרט בעזונדער: מנא - געצעהלט, נאָסט האט געצעהלט די טאָג פון דיין מלוכה אונ געמאכט איהר איין ענדע. תּקל - וואָנען: מען האט דיך, דאס הייסט דינינע מעשים, געוואוינען אויף שאַלען, ביסט דו ארויס געהר גרינג, ופרסין - צעבראָכען: דיין מלוכה איז אָפּגעבראָכען אונ אוועק געגעבען צו מדי ופרס.

בלשאצר. דענער, מיין וואונדז זאל ערפּיעלט ווערען! ווי דענער לויפען צו צו דניאלין, טהוען איהם אן אין פּורפור, א גאלדענע קייט אונ אָנצוואַנען: מיט דעם וויללען פונ'ם קעניג בלשאצר ווערט דער יוד, דניאל, א הערשער איבער א דריטטעל מלוכה!

דניאל. (אין דער זייט) א דריטטעל מלוכה גיט ער מיר, אזוי ווי ער אליין האט עפּעס, נאָך אין א פּאר שעה וועט מען ביי איהם נישט נאר די מלוכה, נאָך אויף ניין שפורן קאפּ צו נעמען! א, בלינדע מענשען! (ער גייט זיך אונ געהט ארויס).

בלשאצר. דינינע הילצערנע, שטיינערנע אונ מעטאלענע געטטער! ווי געפּעלט דיר, גבושפרא, די העזה פון דעם יודליאק?

גבושפרא. זעהסט דו, אייך האב דיר געוואָנט, אז ער וועט דיר אללעס ערקלעהרען.

בלשאצר. יא, יא, לאַנג לעבען זאַלסט דו. איצט בין איך שוין פּאלקאמם רהיג, אייך זעה, אז דאס איז א שפּיצעל פון ניין נאָסט, ער איז אויף מיר בעז פאר נינע גלים, אונ ווילל אויס מיר מאכען א תּל, נאר דער יודליאק האט נאר איין נאָסט, אייך האב אָבער א סך געטטער, ווי וועלען עס נישט דערלאָזען. נבו, גל אונ מרוּדך וועלען מייך פון אללע צרות אָהיטמען, מירשט וועט נאָך פאר מיינע פּיעס ליגענען, נישט קשה!... (צו נינע לייט) זעהט איהר,

דער יודעשער נאכט האט ביה געוואלט איבערשרעקען, איך בין אבער גיט קיין
 שרעקענדיג יונגעל, הא, הא! מיינע געטטער זענען אויך גיט פון קלאמטשע,
 לאמיר טרינקען, קינדער! ווי גיסען זיך אן, בלשאצער געהקט א גרויסען בעקען,
 גיסט אן וויין, געהט אום אונ טרינקט פונ'ם בעקען, די פירסטען זינגען:

העלדען זענען די כאלדיער
 בקל איז נאך שטארק זעהר
 לחיים, בלשאצ'ן די ממשלה,
 לחיים, בורש'ן די מפלה!

(עטליכע מאל, נאך יעדען מאל טרינקט מען).

בלשאצער. (טרינקט אלץ פונ'ם בעקען, שטעהט קוים אויף די פיס פון
 שפרות, די צונג טשעפעט זיך איהם אויף יעדען ווארט) א, לאזען נאר די פער-
 סנער קומען אהער, איך וועל זיי מיט די פינעס צעטרעטען (ער הויפט אויף א
 פיס, ווילל געבען א טריט אויפ'ן פאל ער פאלט שיער, נאר די דענער האפען
 איהם אונטער, פון זענער זייט פארהאנג הערט זיך א סווישטשעריי אונ א ליארם
 אזוי ווי פון א גרויסען חיל, א נאטשאלניק דויפט אריין מיט גרויס שרעק אונ
 זאגט דעם קעניג) גרויסער קעניג! מיר זענען פערלויבען, די פערסקיער האפען
 אונגעפיהרט דעם טייד פרת אונ זענען אין שטארט אריין. עס גיסען זיך טייכען
 בלוט.

בלשאצער. (אין שפרות) געה, דו ביזט שבור, דא גיסען זיך טייכען
 וויין, טרינק אויך (דער נאטשאלניק בלייבט שטעהן אין פערוואונדערונג).

בלשאצער. (פאלט פון די פיס אונ זינגט): העלדען זענען די כאלדיער...
 לאמיר זיך דערמאנען... יא, יא: העלדען זענען די כאלדיער...

דער ליארעם אונ דאס סווישטשעריי (וערט שטארקער, עס הערט זיך
 קלעפ ווי מען שיפט, די האפלייטע שבורעהייד): אויך דער גאס שפעלט מען,
 פארפאנעט, לאמיר געהן טאנצען!

לחיים, בלשאצ'ן די ממשלה!
 לחיים, בורש'ן די מפלה! (זיי טרינקען)

(א טשאקאוואי לויפט אריין גרויסער קעניג! די פערסקיער האפען ארום-
 גערינגעלט דעם הויף, מיר זענען אללע פערלויבען!

בלשאצער. וואס? די פערסקיער זענען אנטלאפען אין הויף, זיי האפען
 עפעס פערלויבען? בראווא! (זינגט)

בבל איז נאך שטארק זעהר . . .

ער פאלט ארויף אויף א קעבסווייב אונ קישט זי מארגען מאך איך דין פאר קעניגען אויף נבושפראם ארט, א דו ביסט דאך מין אכטארטא! (ער קישט זי וועדער, פערסיער לופען אריין, טעדטען בלשאצרין אויפן ארט, טעדטען נאך אנדערע, דער הויף צינדט זיך אן).

(E אַרהאַנג טאַלט).

דריטער אקט.

(א שאַן פלאמץ מיט פערפלאנצטע בוימער פאר דער שול, שאַן אויפגעראמט. פשוור קומט אריין.)

פשוור. זעהט נאר וואס פאר איין פאראד זיי האבען דא געמאכט, עס איז עפעס ביי זיי גאר יום-טוב. יא, דער יום-טוב איז איצט ביי זיי אויף דער גאס, זיי האבען אויס געפיהרט: זיי האבען פורשן דעם קאפ פערדרעהט אונ ביי איהם ארויסגעקומען א מאניפעסט, אז זיי מענען געהען קיין ארץ ישראל, דארט בויען א בית המקדש, ער האט זיי נאך אפגעגעבען אלע פלים פונם בית המקדש, ביז פינף טויזענד פיער הונדערט שטיק, זיי וועלען שוין אצונד פערברייטען די נאז, פערזאכטען אלע מענטשען, אויסברייטען זייער יודישקייט, זייער אפגעגליבען, זיך פערטעפען אין זיך אליין, אז קיין שאַנע מענטליכע אויפפיהרונג, קיין קונסט וועט שוין צו זיי ניט צו קומען. יא, זיי זענען תמיד בעלי גאון אונ מענטשענפיינד, האלטען זיך קליינער אונ שאַנער פון אלע פאלקער, וויללען זיך ניט פערזייגנען מיט זיי, זיך אויסמישען מיט זיי - זיין באלדייער פערסנער אונ מידער, ווי אנדערע איינגענוקענע פאלקער, זיי דארפען זיין א בעזונדערע נאציאן - יודען, זיי דארפען אומערום בילדען א גאסדארסטווע אין א גאסדארסטווע, זיין א בעזונדערע מלוכה אין דער גרויסער מלוכה, וואו זיי וואהנען. זיי דארפען האבען א ראש גלות, איין אייגענעם בית דין, אייגענע שולען, אייגענע מאגלים, אפגעזאנדערטע דינים, מיט אייגעס ווארט: אלעס אייגענע, נאר פרי צו זיין אפגעזאנדערט פון אלע מענטשען, נאר צום סוף איז זיי דאס אויף קארג: זיי מוזען האבען נאך איין אייגען לאנד אויף, א וואנד זאל זיי אבטהיילען פון אנדערע מענטשען, זיי זאלען אין גאנצען פערווילדעט ווערען! . . . נאר עס וועט זיי דאס נישט איינגעהן; מיר, איך אונ מין פארטייע, וועלען שרייבען צו די דארטיגע גוים, צו די שומרונים, אז אויב די יודען וועלען ניט

וועלען דארטען זיך פֿעראייניגען מיט זיי, זאלען זיי ניט לאזען זיי זייער בית
המקדש בווען, אונ מיר דא וועלען זיי, די שומרונים, צו הילף זיין אין דעם.
א היץ דעם מוז איה זיי היינט פֿערשטערען זייער שמה, איה וועל אפגנבענען
זרבבלים בן יחידל, משלסין, זיי זאלען נאך זרבבלים טוירט קיין פֿרינץ נישט
האבען, אונ, מי יודע, אפשר וועט שוין זרבבל אליין פאר צרות נישט געהן
קיין ארץ ישראל, ער וועט בעסער וועלען זוכען זיין זיהנגל, וועלען זיי שוין אויף
דא אללע פֿערבלייבען... נאר, שאט, זיי שלעפען זיך שוין אהער, מען דארף
אנועק געהן אין א זייט. (ער געהט אנועק אין איין זייט, פון דער אנדערער זייט
קומען אן פֿעל יודען, זרבבלין טראגען קנעכט אויף נאסילקעס, נאך איהם געהען:
שמעי, יהושע בן יהוצבק, שרה, מרדכי, ישעיה, אסף וייבער מיט קינדער,
אויגע טראגען פעק, אנדערע — טראגען זייערע קליינע קינדער אויף די אקסלען,
קראנקע לעגען אין בעטען, אויף וועלכע מע טראגט זיי, זיי שטעלען זיך אפ,
לעגען אנועק זייערע פעק, לאזען אראפ די בעטען מיט די קראנקע, זרבבל געהט
אראפ פון דער נאסילקע, שטעלט זיך אויף א קאטהעדרא פאר'ן גאנצען פאלק
אונ זאגט): לעבע ברידער! מיר געהן אללע איצט אין א ווייטען וועג, אונ
טרייבט אבער נישט די נויטה, נאר אונזער פארטראווימוס, אונזערע טיפע
ליעבע צו אונזער פאלק אונ צו אונזער הייליגען לאנד. אונזער פיעלגעטאדיגער
קעניג פורש זאל לעבען טרייבט אונז היליח נישט, נאר ער ערלויבט אונ צו
געהען מיט'ן פֿרייען וויללען אינ'ם לאנד פון אונזערע עלטערן, וואו עס האבען
געלעבט, געארבייט, פארנאמען זייער בלוט אונ געשטארבען אונזערע הייליגע
נביאים, בעריהמטע קעניגע אונ שטארקע גבורים, וואס מיר האבען אפאל געהאט,
מיר געהען אליין, מיט'ן גוטען וויללען, א סימן האט איהר, אז במעט אללע אינ-
זערע ברידער, וואס האבען דא ערווארבען א סך עשירות אדער גוטע שטעלעס
זענען דא געבליעבען, זייער געלד איז ביי זיי טהייערער פון זייער קבוד, פון
זייער מענשליכען ווערטה, פון זייער לאנד אונ פון זייער פאלק'ס גליק. נאר מיר
דארפען אויף זיי נישט קוקען, זיי וועלען שפעטער ערקענען זייער פֿערברענען
בשעת מיר וועלען מיט נאטטעס הילף ווערען פֿרייע בירגער אויף אונזער פלאטץ,
זיי א פאלק דארף לעבען, אונ זיי וועלען בלייבען קנעכט ביי זייערע שונאים,
גרים אין דער פֿרעמד. אונזער וועג איז ווייט, נאר נאכט איז נאהינט צו אונ;
מיר זענען נישט פיעל, אין גאנצען גערף 42 טויזענד מאן, נאר נאטטעס
הילף אונ אונזער ליעבע צו אונזער לאנד וועלען אונ געבען פֿח אויסצופיהרען
אונזער הייליגע זאך. מיר מוזען נאר איין צוועק האבען פאר זיך: פֿעזעטצען
אונזער וויסט לאנד אונ לעבען אויף דער ערד פון אונזערע עלטערן. נאר פֿרי
צו עררייבען דעם צוועק מוזען מיר האבען צוויי זאכען, וואס פֿעהלען ליידער די

סעמיטען איבעראלל און אונז יודען בענאנדער, איך מין: פארנאדאק און אחרות.
אין דעם הינזיכט דארפן מיר זיך לערנען ביי יפת'ס אייניקליך, ביי די פערסיער;
אז מיר וועלען דאס האפען, וועלען מיר אללעס האפען, די צוויי גוטע מעלות
וועלען אינז גרינג מאכען אונזער שווערע אויפגאבע וואס מיר האפען פאר זיך:
צו קאלאניזירען אונזער הייליג לאנד, און גאטט וועט אונז העלפען. ביים קעניג
בורש בלייבט אויך אונזער ברודער, דער עהרעגוויירדיגער געמטליכער מאנן,
דניאל, וועלכען בורש האט פערטהאלטען ביי זיך אינ'ס הויף. ער, דניאל, וועט
אונז בעהילפיג זיין ביים קעניג, אז מען וועט עפעס בעדארפען. איצט לאמיר
זיך אפגעזעגענען מיט אונזער טול, בעדאנקען גאטט פאר דעם גרויסען חסד,
וואס ער האט אונז געטהון, אונז אויס געוויילט פאר שלוחים צו לעגען דעם
פונדאמענט פון זיין פאלקס גליק, און בענטשען אונזער קעניג, וואס איז דאס האפען
מיר צו פערדאנקען אונזער פרייהייט פון אונזער גלות! (ורבבל געהט אראפ, דאס
קאהר טשעלט זיך אויס און זינגט):

געלויבט איז גאטט אלהי הצבאות
וואס האט אונז פונ'ם גלות בעפרייעט,
פון אייביג אן טהוט ער מיט אונז נפלאות
און איז נאהיגט צו אונז אין יעדער צייט.

ער מאכט שפּל, ער מאכט וויעדער גרויס,
ער שלאגט אונז היילט מיט זיין מילדער האנד,
געבטיגע קנעכט פיהרט ער פונ'ם גלות ארויס
צו זיין בעלי-בתים אויף דעם אייגענעם לאנד.

(פּשחור און גאך מענשען, בייך געקליידעטע אינ'ם באבילאנישען געשפּאך
קומען אריין, שטעלען זיך אין א זייט, שאקלען מיט די קאפּ מיט פּעראכטונג,
דאס קאהר זינגט ווייטער).

ער זאל אויך בענטשען זיין ערוועהלטען משיח,
דעם גרויסען בורש, קעניג פון די פרסיים,
וועלכען ער האט געוועהלט פאר א שליח
צו עפּפּנען פאר זיין פאלק די שטאדט ירושלים.

ער זאל זענען , עס זאל איהם גליקען
וואו ער וועט שטעהן און געהן ,
ער זאל שטייגען , זיינע פינד בעדריקען
און אויספיהרען וואס ער ווילל — ונאמר אמן !

(דער גאנצער עולם שריינט) אמן ! (פשוט מיט זינגע לויט געהן צו דער
קאטעדרא , פשוט שטעלט זיך ארויף , זיינע לויט הינגלען איהם ארום , ער
זאגט) : ברידער ! איה מוז איה , צו מיין גרעסטען בעדונגען , זאגען , אז איהר
זענט שטארק פערפיהרט , איהר האט זיך געלאזט פערדריקען איבערע מוחות פון
די היטצעקע , די פאנאטיקער , וואס האבען איינגעזעהט זיך , איה איה , גאסט
וויסט צו וואס פאר א צוועק , אז יודען בארפען איין אייגען לאנד האבען . איהר
זענט ארום , דא אין בבל זענט איהר שוין געוואהנט זענער מיט זיין ארבייט ,
דארט וועט איהר אללע מונען ער-ארבייטער ווערען , איהר וועט זיך מונען וזקען
נייע פרנסות און וועט הילף אויסשטארבען פון הונגער . בערעקענט זיך נאר ,
וואס פאר גליקען האבען געהאט אונזערע עלטערן אין ארץ ישראל ? זיך שטענדיג
געקריגט צווישען זיך , יהודה מיט אפרים , און אפרים מיט יהודה , שטענדיג
מלחמות געפיהרט , דא מיט די פלשתים , דא מיט די סיריער , היינט מיט אשור ,
מארגען מיט מצרים , דערנאך מיט בבל , אללע האבען אונזער בלוט געגאסען
טייבענווייס , מיר האבען דארט אונזער תורה גיט געהיט , געדינט אללע עבודות
זרות און געליטמען צרות . וואס פעהלט אונז אבער דא ? אמת מען האט אונז
דא פינד , נאר אין דעם זענען מיר אליין שולדיג , מיר זענען פאנאטיש , מיר
ווייבען אויס די היגע פעלקער , מיר עסען גיט מיט זיי , מיר זענען זיך גיט מתחמם
מיט זיי , מיר פערזייניגען זיך גיט מיט זיי ווי אנדערע איינגענומענע פעלקער .
לאמיר זיך פערזייניגען אין גאנצען מיט די באבילאנער , מיט די פערסיער , וועלען
מיר אנשטאט אקליין , שוואך פאלק זיין א טהייל פון א גרויסער און שטארקער
נאציאן , וועט אונז דעמעלט גוט זיין , גיט ערגער פון זיי . איהר האט זיך אייג-
געקערט , אז איהר האט א לאנד , עס איז אבער א טעות , מען האט איהר פון
דארטען ארויסגעטריבען און דאס לאנד איז שוין גיט אייבערס ; אזוי ווי א מאנ
טרייבט ארום זיין ווייב , דאס הייסט ער גט זי , קעהר ער זיך שוין מיט איהר
גיט אן , אזוי קעהרט איהר זיך גישט אן מיט איינער לאנד . זיצט אויף איין ארט ,
זייט מענשען ווי אללע פאלקער וועט איהר גוט זיין , נאר לאזט איהר גיט פער-
פיהרען פון שלעכטע מענשען , און הערט די עצה פון איינערען איין אמתין גושען
פריינד , וואס זאגט איהר גישט נאר זיין מיינונג , נאר אויך די מיינונג פון אללע

קלוגע און געבילדעטע לייט, עכטע פארטראַטען פון אונזער פאלק. (פֿשחור געהט אראפ, זיינע לייט שרייען): יא, יא, מיר האלטען אויף מיט איהם! (עס הערט זיך קולות פון דעם פאלק): איהר זענט פערדעטהער, אייער געלד איז ביי איהר טהייערער פון אלץ! (אנדערע שרייען): איהר ווילט מיר זאלען בלייבען דא גרי דאס פֿעבעל זאל אויסניסען אויף אונז די קנאה און שנאה וואס עס פיעהלט צו אייך! (דרויטע זאגען): איהר האט נישט קיין פונק פון יודען אין אייער הארץ, געהט פון דאן! (ישעיה געהט צו צו דער קאטהעדרא, פֿשחור זאגט צו זיינע לייט): קומט, גרידער, לאמיר געהען, מיר רעדען שוין מיט די טפֿשים חדשים לאנג און אונזער מיהע איז אוממיסט, לאזען זיי געהען, זיי וועלען אַ מאהל תּרטה האבען, עס וועט שוין אָבער צושפּעט זיין! (פֿשחור מיט זיינע לייט געהען ארויס, ישעיה שטעלט זיך אויף דער קאטהעדרא און זאגט):

היינטיגער טאג איז דער לעצטער פון אונזערע גלות טאג און דער ערשטער פון די אונגענדליכע טעג, אין וועלכע מיר וועלען מיט גאטטעס הילף זיין בעלי בתים ביי זיך אין דער היים, אין אונזער לאַנד, אין שלום און אין אַחדות, ווי דער גביא ירוקאל האט אונז צו געזאגט. וְלֹא יִחַצוּ עוֹד לְשִׁמְי מַמְלֻכּוֹת, מיר וועלען שוין מעהר נישט געטהיילט זיין אין צוויי מלוכות — יהודה און אפֿרים, נאר איין גרויס און שטארק פאלק. אויף דעם טאג האפֿען מיר שוין לאנג, און אדאנק צו גאטט וואס ער איז געקומען. היינט ווערט מקום די גבואה פון אונזער גביא ירוקאל: איה וועל זיי, דאס ביסעל יודען, ברענגען פון צפון לאַנד, פֿער- זאמלען זיי פון עק וועלט, צווישען זיי וועלען זיין בלינדע און הינקענדיגע, שוואַנגערע און קיפּפעטארענס צוזאמען, אין אַ גרויסער פֿערזאמלונג וועלען זיי צוריק- קומען אהער, מיט אַ געוויין וועלען זיי קומען, מיט געבעט וועל איה זיי פיהרען, ביי טייבען וואסער, אין אַ גליקליכען וועג, וואו זיי וועלען ניט פאלען, ווארום איה בין די יודען אַ טאטע געווארען, אפֿרים איז מיין בכיר! אזא טאג האבען מיר ערשט דעם צווייטען אין אונזער היסטאריע, דער ערשטער איז געוועען בשעת משה האט אונז פון מצרים ארויסגעפיהרט, דער אנדערער — איז היינט. נאר היינטיגער טאג איז נאך וויכטיגער פונם ערשטען, דעמעלט האבען מיר נאר אטאטען געהאט, אָבער ניט קיין מאמען, קיין לאַנד נאך ניט, מיר האבען גע- מוזט געהן אין דער מדבר, היינט געהען מיר גלייך און דער, וועלכער האט אין אייגענע היים! דאס קאנען פיעהלען נאר אזעלכע פֿערזארגענע, פֿערטריבענע, אומערום איבריגע, ווי מיר זענען ביו איצט געוועען. מיר האבען נישט געהאט וואו דעם קאפ צו לעגען, אַ לאדע טויגעניקטס האט אונז געטריבען, דא האבען מיר גמיצען אויף דעם פום ארויפגעטרעטען, דארט — האבען מיר אין אנדערען

ענג געמאכט; דא - האפען מיר דעם עגמת נפש געמאכט מיט דעם וואס מיר האפען אויף געוואלט האפען א שטוקעל ברויט, דארט - האט יענעם געקרענקט צוועהן, אז מיר האפען אויף א פנים ווי מענשען ניט ערנער ווי ער. מיר זענען אומערודם איבריג געוועזען, יעדער האט געוואלט, אז מיר זאלען זיין דארט, וואו ער איז נישט דא. איצט האט טוין דאס אללעס איין ענדע גענומען, מען האט אונז געשפענט א טהיר אין מערב זייט, אונזערע אמתע היים איז פריי פאר אינז. מיר וועלען טוין איצט ניט זיין אזוי ווי קינדער, וואס זייגען ביי א געדונגענער אמס, וועלכע האט איהר אייגען זויגענדיג קינד אונז פערגינגט ניט דעם פערמקען קינד דאס ביסעל מילך, מיט וועלכען עס עקהאלט זיין שוואכעם לעפען, - גיין, מיר געהען יעצט צו אונזערער אייגענער מאמען, וואס וועט אונז מיט פערגינגען געבען אללע איהרע כחות, וואס זי האט. שאי סביב עינדק וראי, בלם נקבצו באו לך, - הייב אויף, ציון, דיניע אויגען, קוק זיך אום ארום, זעה ווי דיניע קינדערליך קומען צו דיר פון דער ווייט, פלעעהען צו דיר ווי פייגעלעך אין ווערע געסמען, דען בבל קען אונז נישט, מדי - ווייסט אונז נישט, קיינער וויל אונז ניט וויסען, נאר דו, ציון, ביזט אונזער מוטער, אונזער דין היממעל וועלען מיר זיין זיגער, ביי זיך אין דער היים. קוקט אויף, איהר מרייע קינדער, ווי אייער איידעלע מאמע שטעהט פערוויסט, מיט א פערווייניגט פנים, ווארט איהר זאלט קומען זי מציל זיין פון פערעמדע פראוקעס, וואס די מלכי אשור האפען אויף איהר אונגעזעצט, אונז זייגען איהר בלוט אויס. געהט מיט מוטה אונז דרייסיגקייט צו אייער צוועק, פאלט ניט ביי אייך פון די קעד פון אונזערע אקסימילאטארעס, ווי פשחור מיט זיינע לייט, די שונאים פון ציון, וואס וויללען פערבלייבען צווישען פערעמדע אומות, כדי זיי נאך צו קרימען אללע זייערע גענג אונז אויפפיהרונגען ווי די אפפען. הנחמים באלים תחת כל עץ רעען, אט די שאנע לייט וואס זענען אזוי צעהיצט צו די אבגעטטער אונזער גרינע בוימער, זיי מאפען זיך חברותעס מיט פערעמדע פאלקער, טהוען זיי נאך אללעס, זוכען מיט זיי צו מאפען פרידערשאפט אונז פאר זייער ארם פארק אארט זיי נישט, תת וכה מצאת על פן לא חלית, זיי האפען זעהר שאנע פרנסה, דערפאר קרענקט זיי נישט קיין אנדערענס צרות. פשחור שרעקט אייך מיט מלחמות, נאר - קארג בלוט אונזערס איז פערנאסען געווארען אין פרע מדע מלחמות? קארג קאלדאטען האפען מיר אונזעק געלעגט דא אין דער מלחמה פון בבל מיט פרס? קארג הונגער האפען מיר געליטען בשעת בבל איז געלאגערט געוועזען? נאר איך זאג אייך: נשבע ד' בימינו וזרוע עזו, - גאטט האט געשווארען ביי זיין כח אז ער וועט טוין מעהר נישט געבען אונזער ברויט פאר אונזערע שונאים צו עפען, אונז פערעמדע וועלען טוין מעהר נישט מרינגען דעם וויין, אויף וועלכען

מיר האבען געהארענעט, נאר איהר אליין וועט זיי געניסען אין די הייליגע
 הויפען. זיי זאגען אז מיר געהערען זיך שוין מעהר ניט אן מיט אינגער לאנד
 ווי א געניטע פרוי מיט איהר געווענענעם מאנן, אבער גאט פּרעגט: איה
 ספּר פּריות אַמקס? וואו איז דער גט פון אייער מוטער? זענט איהר דען ניט
 גאטס פאלק ווי פּריתער? גיין, קוקט ניט אויף די אַקסימיליאַטאַרעס, זיי בע-
 נוייען אונז נאר, אז דער באַזער גייסט פון וייער כּפי, ירבעם בן נבט, איז
 נאך ביי אונז זעהר שטאַרק, אונז אזוי ווי ער, ירבעם, האט אונזער הורה אונ
 עכטען יודישען באראקטער א גרופן געבראכט פאר די מנהגים פון די סצרים
 וועלכע ער האט זעהר ליגע געהאט, אזוי זענען אויף אונזערע וואוילע זינגען:
 ביי זיי איז שאַן נאר דאס, וואס ביי אונדערע פאלקער איז איינגעפיהרט, זיי
 האבען ליגע נאר פּרעמדס אונ פּערזאכטען דאס זייערענעס, דערפאר ווילען זיי
 בליבען צווישען די אומות, נאר דער גאט פון ישׂראל וועט זיך אַפּרעכנען
 מיט די, וועלכע פּעללאַזען איהם, וואס פּערגעקען זיין הייליגען באַהן, וואס
 מאכען באַלער פאר דער עבודה-זרה גד-גליק, וואס זיי דענען מיט אַללע
 כחות. מיר אָבער וועלען פאכען פּאַרשׂרייט! קוקט ניט וואס אונזער צאָהל
 איז קליין, תּביטו אַל אַכּרָהּם אביבם, אַכּרָהּם אָבינו איז געוועזען אייער, אונ
 אז גאט האט געוואלט זענען זינע קינדער גאנצע מיליאָגען. מיר זענען וועניג
 אָבער אונזער גייסט איז שטאַרק, מיר וועלען נאך זיין לאור גוים—א ליכט פאר
 אַללע אומות, מיר וועלען זיי נוייען דעם אַמתן וועג, ווי איינצופיהרען שלום
 אויף דער וועלט, אויס צו פילען די דער פון אונזערע הייליגע גבאים: לא
 ישׂא גוי אַל גוי חרב, מין פאלק זאל שוין מעהר קיין מלחמות ניט פיהרען
 איינס מיט דעם אונדערען, כּפי מציון תצא הורה ידבר ד, מירושלים. פון ציון
 וועט ארויס א לעהרע פאר דער וועלט, גאטשעס ווארט—פון ירושלים! לעבעדיג,
 ברידער! געהט מיט מוטה אונ כח, דען אונזער אויפגאבע איז זעהר גרויס,
 אונ וואויל איז אונז, וואס מיר לענען דעם פונדאמענט צו דעם גרויסען אונ-
 געהייערען בנן, וואס די גאנצע וועלט וועט שפּאַטער בעוואונדערען! דאס
 זייען קומט אן שווער, דערפאר איז אָבער דאס שניידען זעהר אונגענעהם!—

יִשְׁעִיגָה זַעֲהֵט אַרְאֵפּ, דאס קאָהר שטעלט זיך מיט דעם פּנים צו דער
 שול אונ הייבט אן זינגען, דאס פאלק פאלט אויף די קניע אויף מיטן פנים
 צו דער שול, פּשחור קומט שטילערהייט אריין פון דער זייט, וואס קענען
 דער שול אונ שטעלט זיך געבען א קליין קינד, מע הערט זינגען:

שיר המעלות בשׁוב ד, אַת שׁיבת ציון הׁינוּ בְּחֹלְמִים, אַז יִמְלֵא שְׂחֹק
 פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה, אַז יֵאמְרוּ בְּגוֹים הַגְּדִיל ד, לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי. (פּשחור ניט

דעם קינד איין עפּפּעל מיט מאַנדלען, פּרעגט איהם: ווילסט נאך, מיין לעב
קינד?

(דאס קאהר זינגט): הגדיל ד' לעשות עמנו הינו שמחים...

דאס קינד: יא, פעטער, איה האב לעב עפּפּעל. (פּשחור ווילל איהם
גיבען נאך איין עפּפּעל, נאר ער ווארפט דעם עפּפּעל אראפ, דער עפּפּעל קאמפּשעט
זיך, ער מיט'ן קינד געהען איהם נאך, פּשחור מאכט שטילע טריט, קומענדיג
צום עפּפּעל גיט ער איהם א שטויס מיט'ן פיס, געהען אזוי ווייטער ביז דער עפּפּעל
קאמפּשעט זיך ארויס אויף יענער זייט סצענע, ער מיט'ן קינד געהען אויף ארויס,
קינדער פעמערקט גיט די גאנצע זאך, דאס קאהר טהוט זינס אונ זינגט):

טובה ד' את שבתנו פאסיקים בנגב, הורעים ברמעה ברנה יקצורו,
הלך בלך ובכה נושא משך תדע בא יבא ברנה נושא אלמכיו (דער עולם הייבט
זיך אויף אונ פלייבט שטעהן).

(שריה אונ ווושע בן יהוצדק געהען ארויף אויף דער קאמפּהנדרא, פער-
שפרייטען די הענד ווי פּהנים אונ זינגען).

1.

יברכה ד' וישמרך —

גאטט זאל אייך בענשען אונ היטען!

ער זאל שיצען זורבבלין דעם פּחה,

זיינע שונאים מיט ערד פּערשיטען.

2.

ביהר גאטט דיין פאלק אליין,

דיין פנים זאל בעלייכטען זייער וועג,

טהו גיט אפ פון זיי דיין חן

ביז זיי וועלען קומען צו זייער ברעג.

3.

מלאכים זאלכט דו זיי שמשעלען

זיי צו היטען אויף אללע וועגען;

ביי יעדער זאך, וואס זיי וועלען וועללען,

זאל זיי דיין ברכה געהן אקעגען.

4.

דער וועג זאל זיי קיין שאדען מאכען,
 קראנקע זאלען ארויס פון די בעטען;
 ישראל זאל אויס זיינע שונאים לאכען
 אונ אויף שלאנגען זאל ער מרעטען.

5.

גאטט וועט: אויפהייבען זיין פנים צו אייך —
 וועט אייך געבען שלום בפל-בפלים!
 הייבט די פיס ארעם אונ רייך
 אונ געהט געזונד קיין ירושלים!

6.

הייבט די פיס מיט מומה אונ בטחון
 אויף אונזער גאטט דעם בורא שמים;
 אויס גלות! די קייטען זעבראכען!
 געהט זשע געזונד קיין ירושלים!
 (זיי געהען אראפ).

(מע הייבט אן מרובען, די לווים שפילען, דאס פאלק נעמט זיך צום געהן,
 ורבבל זעצט זיך אויף דער נאסילקא, זיינע קנעכט הייבען זי אויף, די קרובים
 פון קראנקע נעמען די בעטען, אנדערע נעמען זייערע פעק אויף די פלייצעס, מע
 געהט לאנגזאם ארויס, די סצענע בלייבט ליידויג א פאר מינוט).

שמעי. (לויפט אריין צוריק מיט זשעק אונ זשרינעט) מלפרים! מלפרים!
 וואו ביזט דו, מיין לעבעס קינד? (ער לויפט ארום אויף דער סצענע, קוקט אין
 אללע ווינקעלעך, ביי דער טור, אויף דעם גאנצען פלאץ) וואו ביסט דו, מיין
 איין-איינציג קינד? (ער לויפט אריין אין טור, ער געהט ארום מיט א געוויין
 מיין קינד איז פערפאלען! מיין קינד, מיין קינד! דיין מומטער איז ביי מיר
 געשטארבען יונגערהייט, נאר דו ביסט געבליבען מיין איינציגע נחמה גאך איהר,
 היינט האב איך דיך אויף פערלארען! (ער וויינט) דו בלאגדועסט אצונד ערגיין
 ווי א פערקווען שאפעלע, גאטט ווייסט צו וועמען אין די הענד דו וועסט אריין
 פארען, צי צו חיות-רעות, וועלכע וועלען דיך צערייסען, אדער נאר צו די

באבילאנער, וועקע וועלען דך אלס באלדינער ערציהען, (ער וויינט) דו וועסט
 ניט וויסען אז דו ביסט א יוד, ווען מען וועט דינע ברידער אין בבל בעפאלען
 וועסט דו אדער דינע קינדער אויף העלפען שלאגען יודען! אוי, מיין קינד וועט
 מיינע ברידער שלאגען!... (ער בייסט אויף זיך די האַר) מיין קינד, מיין קינד!
 ווי וועל איך לעבען אהן דיר?! וועט מיר דען מיין עסען אונג מיין שלאפען איינגעהן,
 אז איך וועל דך ביי זיך ניט האבען? גיין, איך קען טוין אין ארץ ישׂראל ניט
 געהן! וואס טויג מיר פערפֿינסטערען מיינע ברידער ויער שׂמחה? איך וועל בעסער
 דא בלייבען, איך וועל זוכען מיין קינד אין פֿעלדער אונג וועלדער, ביי באבילאנער
 אונג פֿערסנער, טאמער וועל איך עם געפינען. יא, איך מוז לויפען זוכען,
 אפֿשר וועט מיר גאד גאטט ערפֿרייען אונג מיין שאדען אוימקעהרען! די צייט איז
 מׂהיער, גאד דעם וועט טוין שפֿעט זיין. (פויע) אוי! אן לויפט א וואלף!... אַנדא
 גאטט ער זיך גאד מיין קינד!.. איך מוז גיך לויפען! (ער לויפט ארויס).

(פֿאַרהאַנג אַלס).

פיערטער אקט.

(דערבליים צימקער שאַן איינגעארדענט, זיין טאכטער שלו מׂית זיצט איינע
 אליין אונג העדט צו זיך).

שלומית: וואס קען דאס זיין וואס שראַצער קומט ניט? טוין דריי דרׂשים
 ווי ער איז ניט געוועזען אונג צום סוף, אז ער איז טוין דא, ווייזט ער זיך גאר
 נישט? אף! ווי לאנג איז מיר די מינוט צו ווארמען אויף איהם! ווען די דריי
 דרׂשים, וואס ער איז ניט געוועזען, זענען מיר געוועזען ווי דריי יאָהר לאנג, —
 זענען מיר די אויפֿמיגע מינגמען ווי דרׂשים. מיר געהט פֿשוט מיין נשׂמה ארויס,
 איך וואלט איהם טוין געוואלט זעהן. וואס מעהר איך זעה איהם, ווייזט ער מיר
 זיך אלץ ערהאפֿענער, וואס מעהר איך רעד נומ איהם, זעה איך אלץ מעהר
 ארויס זיין גוט הארץ, זיין פֿערשטאנד, זיינע אונגשאַצבארע מעלות. עפעס איז
 זיין פֿנים איין עקט יודיש פֿנים, ווי ביי איין אמתן יודען, פון אברהם, יצחק
 ויעקב׳ס קינדער, גאר ניט עהנליך אויף דעם פֿנים פון זיינע ברידער, די גרים פון
 שׂומרון, זיין בענעהמען איז אזוי עדער, פינגט ווי ער וואלט געוועזען א פֿרינץ
 פון בלכות בית דוד... א, איך הער מׂרים, מיין הארץ הייבט ביי מיר אן
 קלאפען, אַנדא געהט ער הייבט זיך אויף אונג ווילל איהם געהן אפֿגעגען
 שׂר אַצור קומט אריין.

שראצר. גאטט זאל דך בענשען, מיין טהייקע שרומית! אט געה איך וועדער מיט א קאראוואן נאך מצרים צו פיררען אהין פרוקטען פון שומרון אונ פון די אומגענענדען. נא, מיין לעבע, אט דאס האב איך דיר געבראכט (ער דערלאנגט איהר אגרויסקען הענגעל וויינרויכען, טייטלען, אפעלסינעס, זי נעמט צו מיט הן אונ לענט אנוועק, ער זאגט ווייטער) העם דו האסט דאס אללעס דא, נאר איך האב נישט געוואלט מיך ווייזען פאר דיר אהן א מתנה, דערפאר, אז איך וועל קומען בשלום צוריק פון מצרים, וועל איך דיר ברענגען פון דארטען אזעלכע טהייקע קליידער, וואס פאסקען טאקע פאר א פריניצעסין.

שלומית. ניט בעאונרוהיג זיך, גישט די מתנה איז דער עיקר, נאר דאס גוטע הארץ; זאג נאר, מיין טהייקער, האסט דו זיך טיין געזעהען מיט מיין פאטער?

שראצר. נאך ניט, אונ איך ווייס ניט אויב איך וועל איהם איצט זעהען; אונזער קאראוואן רייזט גיך אפ, איך האב נאך דא אינגעלע זאכען אויסצופיררען, אגב ווילל איך נאך געהן זעהען ווי מען בויעט דאס בית-המקדש, אונ די עטליכע מינוט, וואס איך זיך דא אין שטוב זענען מיר אנגענעהם מיט דיר צו פער-ברענגען, נאר אז איך וועל מיט גאטטעס הילף קומען צוריק פון מצרים אונ וועל זיך דא פערזאמען א גאנצען חודש וועל איך טיין צייט האבען צו רעדען מיט דיין פאטער זעהר פייעל...

שלומית. וואס מיינסט דו מיט דעם?

שראצר. איך מיינ ... (פוינע) דאס הייסט... (טראכט) איך זאל מיט איהם רעדען וועגען אונזער האפפנונג, וועגען אונזער צוקונפט. איך מוז דיר זאגען, אז האטט פון מיינ זייט איז מיינ האפפנונג פערט, ווארום ביי איך — אייך צום פבוד געזאגט — איז נישט דא קיין פערשיידענע קלאסקען מענשען, קיין יחוס, אללע יודען זענען גלייך: דער פרינץ מיט'ן פראסקען ערד-ארבייטער, נאר, פון דער אנדערער זייט, האב איך שטארק מורא.

שלומית. (מיט אונרוהיגקייט) פאר וואס, אדער פאר וועמען האסט דו מורא?

שראצר. עפעס איז דיין פאטער באז אויף מיינע ברידער, אויף די שומרונים. א סימן האסט דו, אז בשעת מיר האבען געוואלט צוזאמען מיט אייך בויען דאס בית-המקדש, האט אונ דיין פאטער אפגעזאקען ווי מיט זודיגע וואסער, ער האט געזאגט: איהר שומרונים קעהרט זיך מיט אונ נאר נישט אן, פאר אונזער גאטט וועלען מיר אליין בויען א בית המקדש, עס הייסט, אז ער האלט

אונז ג'ישט אפילו פאר דענער פונ'ם אַמ'ה'ן גאָסט , פאר אַנהענגער פון דער
יודישער אַמנה .

שלוּמית . יא , ביי אונז זאָנט מען טאָקע , אז גלויב מיט אונזער אַמ'ה'ן
גאָסט דיענט איהר נאָך אויף פּערשיידענע עבודות ורות , נאר דו , מיין טהייערער
ש'ראַצער , ביסט דאָך ניט אזוי , איהר , אויף מיין פּאָטער ווייסען , אז דו ביסט איין
אַמ'ה'ער דענער פונ'ם איינציגען גאָסט , פונ'ם אַל'ה'י יש'ראַל , דו דאָרפסט זיך
ג'ישט רעכענען פאר אַ שומרוני .

ש'ראַצער . (מיט אויפ'ן תלואי , אזוי זאָר זאָגען גאָסט , איהר אליין פּיחל
זיך סעקר יוד ווי שומרוני , עפעס געלוקט זיך מיר מ'מיד צו זיין סעקר אין אַ
יודעישען געזעלשאַפט , איידער אין אַ שומרונישען , עס אינטערעסירען מיך יודישע
אנגעלעגענהייטען סעקר ווי אונזערע . יא , זאָג נאר , מיין טהייערע שלומית ,
וואס הערט זיך עפעס אין ירושלים ?

שלוּמית . דאָנקען גאָסט אללעס צום בעסטען , שוין אסך הייזער אַפ-
געבויעט , ירושלים האט שוין אַ פנים ווי וואַ שטאָרט , שוין געלעגט אפילו
אפונדאמענט צום פעסטונג , די פעלדער זענען פּערזייעט , פּרוכטען וואַכטען די
בעסטע אונ די שטענקטע , ווען מען וואַלט נאָך געקענט מאַכען ביי אונז קאנאלען ,
פון וועלכע מען זאל בענגעסען די פעלדער מיט די גארטנער , בשעת עס איז
אכאל קיין רעגען ג'ישט דא אין דער צייט , וואַלטען מיר געהאט פרוידט אונ
פּרוכטען ג'ישט נאר פאר זיך , נאר אויף פאר אסך מדינות , אונ דער האַנדעל
וואַלט געגלאַנצט ביי אונז ; נאר אויף דעם זענען נאָך ביי אונז קיין מיטלען אונ
קיין מענשען ג'ישט דא . דער פּאָטער זאָנט , אז די אַמ'ה'ע קאלאניזאציע וועט זיך
אַנהויבען ערשט דעמעלט , בשעת דאס בית-המקדש וועט פּערטיג ווערען , אז
מיר וועלען שוין האַבען אַ צענטער , דעמעלט וועלען אונזערע יודען קומען
מאסענעווייז , פון אללע זייטען . אַ האַפּטונג צו גאָסט , אז דאס וועט אין
גיכען זיין—ווארום פּעט אַ האַלפּער בית-המקדש איז שוין אַ געבויעט ווי
שטעלט זיך אונ זינגט .

1.

יש'ראַל וועט נאָך אַמאל גליקליך זיין ,
ווי אללע פּאָלקער אויף זיין לאַנד לעבען ;
האַבען אייגען פּרוידט אונ אייגענעם וויין
וואס זיין ערד וועט איהם געבען .

2.

בְּעֵסֶען וועלען זיין אַללע אונזערע שטאַדט ,
בְּעאַרבייט אונ געבענשט אַללע אונזערע פּעלדער ;
שוין ניט מעהר אין דער פּרעמד וויכען א זאַט ,
נישט מעהר בלאַנזען אין פּרעמדע וועלדער ...

3.

אויף דעם שטיקעל ברויט וועט שוין ניט דארען דער מח ,
נישט פּערברענגען די יאהר אין זאַרג, אין טראַכט , —
מעהר ניט ציטערן פאר דעם פיינד'ס פּח :
טאַמער פּאַלט ער אן אין מיטען דער נאַכט ...

4.

מיט מוטה אונ שמחה וועלען מיר טרעטען
אויף דער ערד פון אונזער אייגענעם לאַנד !
שוין מעהר ניט זיין ווי איינגעבעטען ,
שוין מעהר ניט האַפען גאַלע בלבולים אונ שאַנד .

5.

פּרייליך אונ לעבעדיג אין חאַראַוואַדען
וועלען אונזערע טאַכטער געהען מאַנצען
אין אונזערע וויינגערטנער , אויף אונזער באַדען ,
וואס אונזערע אייגענע הענד וועלען פּלאַנצען .

6.

מיר וועלען שוין קיין מורא האַפען פארן שלאַגען ,
אונזערע שוועסטער'ס כבוד וועט זיין זיכער ...
קייןער וועט שוין קיין עצות נישט מעהר זאָגען
ווי אזוי אונז פּטור צו ווערען זיכער .

7.

מיר וועלען זיך נאך מיט דער צייט דערלעבען
 אונזער אייגענעם קאניג אויף זיך צו מאכען ,
 אללע פאלקער וועלען אונז פבוד געבען
 און מיר וועלען א נאציאן זיין אין אללע פארטן .

8.

א. ישראל וועט נאך א מלוכה זיין —
 מיט אללע פאלקער גלייך געשטעלט . . .
 שיק זשע , גאט , דיין פאלק א זיין אריין
 עם זאל קומען א הער פון עקען וועלט !

9.

דעמעלט וועט דאך פערזירקליכט ווערען
 די רעד פון די נביאים , דינע הייליגע לייט ;
 שיק זשע אונז פאלד דעם ליכטיגען שטערען —
 מיר האבען שוין גענוג געליטען , עם איז שוין צייט !

ישראל — און , רבנו של עולם , איך וואלט שוין אויך געוואלט דער-
 לעבען די צייט , ווען ישראל וועט זיין א פאלק מיט אללעמען גלייך . איך בין
 דיר זאגען , אז איך בין אויך שטארק מקנא : איך האט שוין געמאכט דעם
 אנהייב פון אייער גאולה , דאס איפריגע וועט שוין אליין קומען , איך וועט נאך
 אייער צוקונפט האבען , איך וועט נאך א גלוקליכע אומה זיין , אבער מיר
 שומרונים . . . (פויגע) מיר זענען ווי איין אפגעריסענער אבר פון דעם גאנצען גוף ,
 מיר זענען ניט א טהייל פון אויך , און פאר זיך אליין זענען מיר אויך גאר ניט ,
 מיר האבען קיין שום צוקונפט ניט , נאר צו וואלענען זיך ביי אויך און יעדען
 איפריג זיין אין די אויגען , גאר וואס וועררט פון די טענות ? . . . (פויגע) זיי געזיגן ,
 מיין טהייערע .

שלוכות . דו פערפערטיגסט זיך שוין אויף דער ריינע ? אזוי גיך ?

ישראל . גיין . קאראוואן רייזט ערשט פארגען פריה אב , איך וויל
 איצט געהן זעהן ווי אייער בית-המקדש ביזעט זיך .

שלומית. געה לשלום; גאטט זאל דך בענשען נער געהט ארויס. יהושע
בן יהודק קומט אריין.

יהושע. גאטט'ס ברכה אויף אונזער פרינצעסין! דיין פאטער איז נישט דא?
שלומית. אויב דער הערר פהן גדול ווינשט, וועל איך געהן זאגען
דעם פאטער אז דו ביסט געקומען.

יהושע. זיי זשע אזוי גוט, טאבאטער. ווי געהט ארויס, זרבבל קומט
באלד אריין.

זרבבל. וואס וועט זאגען דער פהן גדול?

יהושע. פרינץ אונ פחה! איין האלבעס בית-המקדש איז שוין פאלד
פארטיג, נאר עס איז שוין פאלד קיין געלד נישט דא, מען דארף האפען נאך
שטיינער, צעקערען, מעטאללען, די ארבייטער צאהלען, נאר עס פעהלען מיטלען,
בין איך געקומען צו דיר דו זאלסט פונאיינאנדער שיקען צירקוליאירען צו אללע
ידען אין ארץ ישׂראל אונ אין גלות, זיי זאלען אויב שיקען גיבנות צו ענדיגען
דעם בנין פונ'ם הייליגען בית-המקדש.

זרבבל. אויגענבליקליך ווערען זיי פארטיג, בן הסמס וועסט דו זאלס
פהן גדול, זיי אויף אונטער שרייבען.

יהושע. מיט'ן גרעסטען פערזינגען. זרבבל זעצט זיך שרייבען, יהושע
זעצט זיך אויף, קוים נאר זרבבל נעמט די פעדער אין האנד קומט אריין א
פערשיטער סאטראפ.

דער סאטראפ. איין בעפעהל פון דעם קאניג (לעגט ארויף א פאפער
אויף דעם טיש, יהושע אונ זרבבל שצעלען זיך אויף).

זרבבל אונ יהושע. עס לעפע דער קאניג אויף אייביג! וואס איז
זיין וואונט?

דער סאטראפ. (נעמט דאס פאפער אונ ליענט) אינ'ם נאמען פון
דעם גרויסען פערסישען קאניג ארהח'ששתא סטערדיס ווערט פון זעצט אן שטרענג
פערפאטען צו בעפעסטגען ירושלים אונ בויען דאס דארטיגע בית המקדש, אויב
די יהודים וועלען ניט הארען דעם בעפעהל מיט גוטען זאל מען מיט מאכט אונ
טיליטער שטערען דאס בויען פארט צו זעצען. זרבבל מיט יהושען בלייבען
שטעהן שטארק פערוואונדערט אונ דערשראקען.

זרבבל. זיי אזוי פועל גוט אונ ערקלערך אונז די אורזאכע פון דעם
שטרענגען קאניגליכען בעפעהל, דו וויסט'ס דאך ווארשיינליך, אז דער קאניג
פירט האט אונז ערלויבט בויען דאס בית-המקדש, דער האט נאך אפילו אויב

אָבגעגעבען די גלים פון דעם בית-המקדש, וואס גבובדנצור, דער מלך פון בבל, האט צו גענומען ביים חורבן;—ווי זשע שיקט עם זיך, אז דער קאנג סטערדיס זאל לעבען זאל געהן געגען דעם בעפעהל פון זיין פאטער ?

דער סאטראפ. גאר פשוט: די שומרונים האבען ערקלערט דעם קאנג, אז אין אייער שטאדט ירושלים זענען שטענדיג בונטען געוועזען, אז איהר אליין זענט גרויסע מראטעושינגקעס, אז בשעת איהר וועט אייער שטאדט בעפעסטיגען וועט איהר אויפהערען פאדראט צאהלען, אונ די קאונא וועט האבען פיעל שטאדען. בון קענען ווי, אלס טרייע פאדראטעס, נישט גלייבליטיג צוועהן, אז אנעלבע בונטאווישטיקעס ווי איהר זאלען א פעסטונג האבען אונ דער קאנג זאל הויך אייערע שטומשקעלעך פערלירען די גאנצע מדינה, וואס פונם טיף פרת ביז צום מערב-ים. דער קאנג האט זייערע רעד זיך אין דעם קאפ אריין געגעבען אונ ארויס געגעבען דעם אנקאז, וואס איך האב איהך גאר וואס געלייענט. מאכער ווילט איהר נישט פאלגען דעם קאנג, וועלען מיר זעהן ווער עם איז שטארקער. איך האב שוין מיינס אבגעערעדט, אונ איהר געדענקט וואס מען זאגט איהך. (ער געהט אוועק).

יהושע. (מיט פערצווייפלונג) היינט וואס מ'הוט מען איצט ? פערפאלען אונזער מיה, פערלירען אונזער צוקונפט !

ורבבל. פערצווייפעל נישט, בהן-גדול, גאט'ס ווערטער ווערען נישט פערפאלען אומזיסט, אונ ישאל איז געוואוינט צו הארען מיט געדולד. אונזער צוקונפט איז ניט פערלירען. האר גאר, יהושע, איך גלייב נישט, אז א וויך זאל איבערמאכען דעם פאטער'ס בעפעהל.

יהושע. מיינסט דו דען, אז דער אנקאז איז א פאלשער ?

ורבבל. גיין, איך מיין—אז דער קאנג איז א פאלשער.

יהושע. איך פערשטעה דיך ניט.

ורבבל. דו האסט מן הסתם נישט געהערט וואס דער עולם מומעלט אויפן קאנג. מען זאגט, אז דער פריהערדיגער קאנג, קאמפיועס, האט זיין פרודער סטערדיס געטעדט, אונ דער איצטיגער קעניג איז א פאלשער סטערדיס, א סיבן אז ער האט מורא זיך צו ווייזען אפילו פאר די גרעסטע שרי מלכה פונם לאנד, אויפן נגב ברענט דאס הימעל, א פנים דאס הארץ זאגט איהם אז ווי וועלען איהם דערהקענען; גאר אנעלבע זאכען האלטען זיך ניט לאנג בסוד. מען וועט גיך דערגעהן דעם אמת אונ דעמעלט וועט ער מיט זיינע אנקאנען האבען אזא סוף, ווי עם פאסט פאר א סאמאזואנעץ.

יהושע. אבער ווי געפעלען דיר אונזערע שאנע גרים, וואס זענען ניט

קיון גוים אונ ניט קיין ידען, די שומרונים? וואס זאגסט דו אויף זייער שרעקליכען דאגאס? דאכט זיך, אז קמן וואלט שוין קיין ערנערע דאגאסען נישט געהארפט שרייבען. אונ וואלטען זיי האמטש עפעס געהאט צו אונז? דאכט זיך שוין 14 יאהר צייט מיר זענען געקומען אהער האבען מיר זיי נישט אנגעטריהרט, מיר האבען נאר מיט זיי קיין שותפות ניט געוואלט מאכען אינעם בית-המקדש, פשוט ווייל זיי זענען ניט אונזערע ברודער.

ורבבל. מיר וועלען זיי אויף איבערקומען, אזוי דאנקען גאמט מיר זענען אויף אונזער פלאמין, ביי זיך אין דער היים, מיט גאמטעם הילף וועלען מיר אפאל קומען צו אונזערע פחות, וועלען מיר זיך מיט זיי אפברענגען.

יהושע. אבער ביי זענער צייט קען זיך זייער בלוט אויסמישען חרף תהנות מיט אונזער יודיש בלוט, זיי וועלען זיך מיט אונז ששה זיין, זיי וועלען אונז צוטהיילען די מאוסע מדות, וואס זיי האבען גערשעט פון זייערע עלטערן: זיין, מען טאר עס נישט דערלאזען, מען מוז זיי שוין אויסשליעסען פונעם יודישען פאלק.

ורבבל. ביזט גערעכט. געה ברענג מיר 300 פהנים, 300 זינגע קינדער, 300 ספרי תורות מיט 300 שופרות, מיר וועלען זיי מחרים זיין פונעם קהל ישראל אונ בעפעהלען, אז ניט איין יוד זאל מיט זיי קיין פגע ומשא נישט האבען. אונ וועסט דו שוין שיקען זאגען די ארבייטער ביים בית המקדש, אז זיי מוזען דערנוייל אונעק לעגען זייער ארבייט.

יהושע. איזגעבליקליך ווערט דיין בעפעהל ערפילט (ער געהט ארויס, שריה קומט אריין).

שריה. (מיט אונרוהנדיקייט) נאר וואס איז שתר-בונני מיט א זאנגען חיל אראפ צום בית המקדש אונ מיט געוואלד צעוואגט די ארבייטער. זאג נאר וואס הייסט דאס? מיר טהון אפשר אהן דעם וויללען פונעם קעניג בורש?

ורבבל. דאס איז איבער א דאגאס פון די שומרונים, נאר זיי רודני, גאטט'ס ווארט וועט בלייבען אויף אייביג.

(יהושע בן יהווצדק אין דער פהן-גדול'שער פארמע קומט אריין מיט פהנים, זענער האגט א ספר תורה מיט א שופר, נאך זיי געהען זינגע קינדער, די פהנים שטעלען זיך ארום טיש, דארטען שטעלען זיי די ספרי תורות, וועלכע זיי האלטען צו, די קינדער שטעהען ארום זיי, ורבבל שטעלט זיך אויף).

ורבבל. פהן גדול, מאך דעם חרם!
יהושע. אינעם נאמען פון גאט, אינעם נאמען פון אונזערע נביאים אונ אינעם נאמען פון יכל ישראל שליסען מיר אויס פונעם כלל ישראל אלע האלבע

גרים אונ האלבע געמאצנדינער פון די אומות, וואס שלמנאָסר קלף אַשור האט אהער פֿערשלאָעפט, די אללע בכליוס, בותים, ענים, המתים אונ ספרנים, וועלכע זענען בעקאנט אונטער דעם נאמען „שומרונים“. קיין יוד טאָהר מיט זיי קיין מנע ומשא נישט האָבען, זייער ברויטט איז טריפה, זייער שתייה — איז הויר, זייער וויין — איז נסך, זיי זאָלען זיין ביי אונז ווי אַסתיִע געמאָנדינער, זיי האָבען נישט קיין שום חלק ונחלה אין ישׂראל אונ אין זיין לאַנד! אין יודישען פֿערוואַלונגען טאָהרען זיי נישט קומען אונ צווישען די בני ישׂראל זאָלען זיי נישט פֿערשריבען ווערען, בעתה געד עולם!

אללע קינדער. אָמין! אַרום האַיט אַשר לאַ יקים אַת דברי הַפֿרות הַזֹּאת, פֿערשאַלטען זאל זיין דער, וועלכער וועט נישט היטען דעם דאוּזען בעפעהל! (די פֿהנים בלאַזען טופֿר, די קינדער זינגען דאָס קאָפיטעל פֿיג פֿונים תּהלים).

אַלהים אל דמי לָךְ אל תַּחַרשׁ וְאל תִּשְׁקט אֵל, כי הנה אוֹבִידָה יְהוּמִין יִמְשִׁנְאִיהָ נִשְׁאוּ רֹאשׁ, עַל עַמֶּךָ גַּעְרִימוּ סִד וְוַתִּעַצּוּ עַל צַפּוֹנָה א. ו. ו. אַלהים, שִׁיתָמוּ בַּגִּלְגַּל, בְּקֶשׁ לַבְּנֵי רוּחַ, כְּאִשׁ תִּבְעֵר גַּעַר וּבְחֶבְהָה תַּחַטּ הַרִים, בֵּן תַּחַדָּם בַּסַּעֲרָה וּבסוּפְתָהּ תִּבְהַלֵּם, מֵלֵא פְּנִיהֶם קָלוֹן וּיְבַקְשׁוּ שִׁמְךָ ד', וּבִשְׂו וּיִפְהֲלוּ עֲדֵי עַד וּיִחַפּוּ וּיִאֲבֹדוּ, וְיָדְעוּ כִּי אֶתְּהָ שִׁמְךָ ד' לְבַרְךָ עֲלִינוּ עַל כָּל הָאָרֶץ.

זרבבל. איצט, ברידער, זייט מפרסם אונזער בעפעהל צווישען אללע יודען (אללע צענעהען זיך, שלומית קומט אריין, דער קאפ איז איהר אראפ געלאזט, דאס פנים בלאסס, זרבבל צו איהר מיט רחמנות) היינט, מיין טאכטער, מוזט דו טוין פֿערנעקסען אין שראצרו, ארויסרייסען זיין לעבע פון זיין הארץ, שראצר איז אפילו איין אַרדענטליכער יונגער מאַן, ער איז אָבער אַ שומרוני.

שלומית. (מיט אינגערליכען צער) אָ, פֿאָטער, דאָס איז זעהר גרינג צו זאָגען, אָבער אומגעליק אַויסצופיהרען, אַיך בֵּין פֿאַרשׂיג צו געהן אַ קרפֿן פֿאַר מיין נאַציאָן, אַיך בֵּין נישט בעסער פֿון וַפֿתּחֵם טאָכטער, האַמטש מיר איז ערנער פֿון אַיִהר, זי איז מיט איין מאל פֿערברענט געוואָרען אונ פֿטור געוואָרען אללע צרות, מִיך וועט אָבער דאָס פֿייער פֿון מיין לעבע ברענגען אויף מיין נאַץ לעבען, אַיך מוז טיף פֿון שראַצרו ענטזאָגען, ווייל דאָס פֿאַרענט פֿון מיר מיין נאַציאָן, די אומשטענדע האָבען אַ שרעקליך הויכע אונ דונקעלע וואַנד געשטעלט צווישען מיין פֿאַלק אונ זיינעם, אונ אַיך, אַלס טרייע טאָכטער פֿון יהודה, אַלס אַסתיִע בת ציון, טאָהר די וואַנד נישט ברעכען; אָבער פֿערנעקסען, אַרויסרייסען די לעבע, — זיין, דאָס בֵּין אַיך נישט אין שטאַנד צו טהון, דאָס האַט אַיך קיינער קיין רעכט צו פֿאַרערען פֿון מיר; מיין טהאַט קען פֿערנוערט זיין, מיין האַרץ אָבער איז פֿריי; אַיך בֵּין זיין אזוי אויך גענוג אומגליקליך! לאַזען האַמטש

מיינע ליעבע געפיהקע מיר דאס שפערצליכע פערטונדיגען געבען, וואס זיי וועלען אפפרישען זעהר אפט מיינע וואונדען, פערשווארצען פאר מיר די זינן אין איהר בעסטען שייין און פערדונקעלען מיין וועלט אין מיינע בעסטע יאהרען (וי וויינט).

זרבבל. גאט זאל דיך בענשען, מיין קינד, פאר וואס דו האנדעלסט ווי איין אמת'ע יודישע טאכטער, ווי עם פאסט פאר דוד המלך'ס עניקיל. דער רבונז של עולם זאל דיר געבען פח איבערצוטראגען דינע שפערצען און זאל דיר היילען דינע וואונדען. שטארק זיך, מיין קינד, אט געהט שראצער, געזעגען זיך מיט איהם דאס לעצטע מאל, (ער געהט ארויס, שראצער קומט אריין).

שראצער. (מיט שרעק) וואס וויינט דו, מיין טהיערע שלומית?

שלומית. איך וויין אויף אונזער בידענס אומגליק.

שראצער. (מיט שרעק) וואס האט זיך געטראפען? זאג, מיין טהיערע,

גיכער! מיין גשמה פליהט מיר ארויס.

שלומית. דו ביזט געגאנגען זעהן ווי מע בויפט דאס בית-המקדש?

שראצער. יא, נאר היבף ווי איך בין געקומען אהין האט שתר-בוני

מיט קאלדאטען צעטריבען די ארבייטער.

שלומית. פון דעם איז ארויס אונזער אומגליק.

שראצער. (מיט פערוואונדערונג) איך פערשטעה דיך גיט.

שלומית. דינע ברידער, די שומרונים, האבען די גיעדרונקטע דאנאסע

געגעבען אויף אונז צום קעניג סטערדים.

שראצער. (לאזט אראפ דעם קאפ) יא, איך ווייס, ליידער איז דאס אמת.

שרומית. דער סוף פון די דאנאסען איז געוועזען, אז דער קעניג האט

פערבאמען צו בויען דאס בית-המקדש, מען האט צעטריבען די ארבייטער,

און אונזער פאלק האט איבער דעם מיט א שטרענגען חכם אייך אויסגעשלאסען

פונם פלל ישראל און פערנוועהרט מיט עמיצען פון אייך דעם קלענסטען מצע

ומשא צו האבען, — פערשטעהסט דו שוין אונזער אומגליק?

שראצער. (שווייגט א וויילע, דערנאך זאגט ער מיט א רחמנות פנים)

אבער איך, שלומית...

שלומית. מיין טהיערער שראצער, מיין הארץ איז דינגס, מיינע גע-

פיהלע, מיינע געדאנקען און מיינע תלומות זענען נאר צו דיר פעהייליגט, איך

וועל דיין ליעבע קיין פרעמדען נישט אועקגעבען, איך בין אבער די טאכטער

פון מיין גאציאן...

שראצר . ווער גאך ווי דו אונ דיין פאטער ווייסען , אז איך בין ניט ווי
אדלע שומרונים .

שלושית . גיין , מיין טהייערער , דא איז נישט די רעדע פון מיר אונ
פון דיר , פון דעם אדער פון זענעם , גאר פון יודען אונ שומרונים . אז איך זאל
צו מיין גליק געהן , מוז איך פון מיין גאציאן אנוועק געהן ; גאר אויסער דעם , וואס
איך האב מיין גאציאן אזוי ליבע , אז ארויסגעקענדיג פון איהר איז שוין פאר מיר
קיין גליק נישט דא , האב איך גאך אויף דעם גאר קיין רעכט נישט : איך בין
ניט מיט מיין וויללען געקומען צו מיין גאציאן , אז איך זאל קענען מיט מיין
איגענעם וויללען מיר ענטזאגען פון איהר . . . לאז מיר , מיין טהייערער , פער-
ברענט ווערען אויף דעם פייער פון מיין ברענענדיגער ליבע פון דיר , אונ דו-
זיי געזונד , לעב גליקליך אונ טהו וואס פאר דיר בעסער איז ; איך וועל דיר ביי
מיין טויט נישט פערנעסען ; דיין פנים , דיין געדלע ווארטרער , וועלען מיר
אייביג גאך געהן , מיין הארץ וועט מיר פוילען — דאס וועט אבער מיין פערנע-
גיגען זיין ?

זיי געזונד , מיין ריעפע נשמה !

לעפע וואהל גאך דיין בעגעהר .

פאר מיר איז שוין נישט דא קיין נחמה —

מיין לעפען וועט שוין ניט לייכטען מעהר !

אין קלאג וועלען מיינע טאג אוועק .

מיינען טרעהרען וועלען מיר די נאכט געבען

ביז פון מיינע יאהרען וועט ווערען איין עק ,

ביז דער ענדע פון מיין פינגסטערן לעפען .

אונ אין דעם יאמער אונ מורא'דיגען פיין ,

ווענן אללע מיינע טאג וועלען איין לאנגע נאכט ווערען , —

אז דיין פנים וועט מיר געבען א שיין

וועט מיין שווארצער היממעל האבען אויך א ליכטיגען

שמערן .

געה ! איך בלייב אויף אייביג נאר דייןע
אונ אויף אייביג פון דיר אפגעריסען . . .
פערגעס דאך ניט די שמערצען מיינע
מיט די טרעהרען , וועלכע איך וועל פערגיסען .

געה ! גאט זאל דיין וועג בעגשען ,
זיין גוטע שמירה זאל ער דיר שענקען ,
אונ וואו דו וועסט זיין , צווישען וועלכע מעגשען ,
זאלסט דו דיין אומגליקליכע שלומות געדענקען .

שראצר :

דיין פנים וועט מיך בעגלייטען
אין שטעדט , מדבריות , אינים ווייטען וועג :
צו איך וועל זיין פריי , צו אין קייטען —
וועסט דו מיך דערמאנען מיינע גליקליכע טעג .

נאר מיין הארץ זאגט , אז דו וועסט מיינע זיין ,
אויף אייביג וועלען מיר שליסען אויגער בונד ;
די וואלקענס וועלען פליהען פאר דער ליבטיגער שיין —
דאך זשע צו גאט אונ זיי מיר געוונד !

ער גיטט איך די האנד , ביידע געהען ניש פון איינאנדער מיט געוויין

(פארהאנג פאלט) .

פינפטער אקט.

(וורבאלס הויז, שלומית זיצט אליין).

שלומית. שוין זעסט זאָהר ווי אױך פּלאַג זױך, ווי אױך פּערברענג מינגע
מאָג אין זױפּזען אונ מינגע נעכט אין טרעהרען, ווי דאָס העללעשע פּייער פּון
מיין ליעבע ברענט אין מיר אונ אױך בױן נאָך גױט צענאָנגען געוואָרען אין מינגע
טױכען טרעהרען, גױשט פּערברענט געוואָרען פּונד'ס פּייער! ... אַך, גאַטט!
וואָרום האָלטט דו מױך אױף בױן לעבטיגער וועלט? וואָס טױג אױך, אומגלוקליכע
קלאַגעריין, אין בױן פּרעהליכער שטאַדט ירושלים! אַט אױז הױנט אַ שמחה בױ
אַללע יודען: דאָס בױת-המקדש אױז פּערטיג געוואָרען, אונ הױנט וועט דאָס תּוֹבֵת
הבױת נױן, אַללע יודען זענען מלא שמחה, אַללע יודעשע טאַכטער טאַנצען אין
אַללע גאַסען, אונ אױך שטעה ווי אַ לעבעדיגע מצבּה אױף דעם קבר פּון מינגע
ינגע זאָהרען, געוויין זױך, געוויין מיין שראַצער! עס מאַכט זױך אַכאַל, אַז אַ
געליעבטער ווערט פּערשוואַונדען, פּערפּאלען, גענומען אין געפּענגעניס, בלייבט
האַטט די האַפּנונג צו גאַטט, אַז ער וועט אױהם ווענן-עס-אױז צוריק ברענגען
צו נױן געליעבטער, אױך אָבער האַב גאַר קױן רעכט גױשט אױף קױן האַפּנונג,
דער הױכמעל אױז פּערשלאַסען פאַר מיין געוויין... שראַצער אױז אַ זומרוני, אַ גױז
אַ ים ליענט צױשען אױז! ... אַ, וואָז געהט מען מױשה רבּנו, ער זאַל פאַר
מיר שפּאַלטען דעם דאָוונען ים, אױך זאַל אױהם טרוקען אַריבער אונ קומען צו
מױן שראַצער! דער ים אױז אַפּילו זעהר שטאַהל, מױט אױן טריט קען מען אױהם
אַריבער; ער אױז אָבער זעהר טייער... וויפּיעל מאל טראַכט אױך מיר: וועמען
טרו אױך אַ טובּה מױט מױן לױדען? אָדער וואָס פאַר נומצען ברענגט מױן אַפּפּערען
זױך פּייער נאַציאָן? יודען וועלען בלייבען יודען, אַפּילו ווען אױך וועל תּחננה
האַבען פאַר שראַצער... פאַר וואָס זאַל אױך אױהם גױט אױסוואַרען, אַנוועק פּאַהרען
מױט אױהם צו אױגערע ברױדער אין בבל אונ פּערבונדען זױך מױט אױהם אױף אױבױג?
אַז אױך קום שױן אָבער צום געשלוס - דער אױך אַזױ ווי אַ שרעקליך קול רעדט
צו מיר: שלומית, דער חאַראַקטער פּון בױן שראַצערס פּאַלק אונ זױער שונאָה צו
יודען וועט אױבערגעהן צו בױגע קינדער פּון אױהם, צו בױגע ענקליך, אונ זױ,
בױגע קינדער, וועלען פּערפּאלען בױגע אומגלוקליכע אױגענע ברױדער,
וועלען שלאַגען, ראַבעווען יודען! אַ דא - ווערט פּון מיר אַש, אױך ווער באָן
אױף זױך אַלױן, אױך ווער באָן אױף דעם שיקזאַל, וואָס האַט מױן האַרץ פּער-
בונדען מױט שראַצערס האַרץ, אױך וואָלט לעבעדיגע ערטייט אין קבר אַרױנגענאָנגען,

איך ווינט זיך דעם טוירט! איך האָפּף אָבער צו גאַטט, אז ער וועט מיר שוין באלד שיקען דעם טוירט, מיך צו בעפרייען פון מיינע ליידיען, מיינע כחות געהען מיר אויס פון טאג צו טאג, גאָר אַ חודש, גאָר אַ חודש וועל איך שוין מיט גאטטעס הילף בעקומען די מַשְׁאֲחָקָא אונ געהען פון דער פינפטערער וועלט! אַך, רבנו של עולם, זאל שוין דער געווינשטער טאג גיכער קומען! (וורבבל קומט אריין).

ורבבל. די האַלסט אלץ, מיין קינד, אין איין וויינען! שְׁלָאג זיך אַביסעל ארויס פונ'ם קאפ האַטש היינט, ווען אַללע יודען פייערען דאס חנוכה-הבנות פונ'ם בית-המקדש. קום אויך אויף דער שמחה פונ'ם כלל ישראל, אַפְשֵׁר וועסטו די זיך גאָר אויסקלײַבען דאָרט אַ חֵתָן אויך. אַט ווילל דיך געהען חגי הבוא, דעסגלייכען ווילל דיך געהען דעם פּהַן גרויס זעהן יונקים, זעהר שאַנע וינגע לייט, אזא יאהר זאל איך האָבען

שלומית. (מיט אַ חמנות פנים) פאַטער, איך ווילל דיך עפעס בעטען.

ורבבל. זאג, מיין קינד, וואס ווילסטו די?

שלומית. דאס בית-המקדש איז שוין פערטויג?

ורבבל. יא, די ווייסט דעןן ניט?

שלומית. אונ די שומרונים האָבען גאר ניט אויסגעפיהרט מיט אַללע

זייערע דאָנאַסען?

ורבבל. גיין.

שלומית. טאמיר וואַלסטו די געפיעלע אַז היינט, אין דעם טאג פון

אונזער שמחה, זאל מען זיי מוחל זיין זייער זינד אונ מתיר זיין דעם חכם, וואס מען האט אויף זיי ארויפגעלעגט? זיי האָבען דאָך סיי ווי סיי ניט אויסגעפיהרט, פון זייערע שלעכטע מחשבות איז געווארען אַ טיף, לאמיר זיי מוחל זיין, מיר זענען דאָך רחמנים גני רחמנים.

ורבבל. די ליעבע צו שראַצן דעךט אין דיר, מיין קינד; ערשטענס

זענען די שומרונים גאר ניט שולדיג אין דעם, וואס זיי האָבען נישט אויסגעפיהרט, זייער הארץ איז גוט געווענען, גאר גאטט האט זיי געמאכט פאר גאר גאנצען פּהַן געגעסען ניט, אַז די גאַנצע צייט האָבען זיי אויף אויגן געגעבען דאָנאַסען גאָר דאָנאַסען. גאָר מיט גינגען יאהר פריהער, אין אַ יאהר ארום גאָר דעם, ווי בורש, זכרונו לברכה, האט אויגן בעפרייעט, בישעת מיר האָבען אַנגעהויבען בויען דאס בית-המקדש אונ מיר האָבען ניט געוואלט מיט זיי מאַכען שותפות האָבען זיי מיט כל הכחות אויגן געשטערט פון דער אַרבייט, ביז זיי האָבען מיט זייערע

דאנאסען געפעלט פאר זעבס יאהר צוריק ביי דעם סאמאווואנעץ, ביים פאלשען
סקערדים, און מע האט אויב פערבאטען צו בויען. אז אונזערע קלוגע מיניסטארען
זענען אין א פאר חדשים ארום דערגאנגען, אז דער סאמאווואנעץ איז א פראסטער
מאגער פון מדי, ניט סקערדים דער זיהן פון פורש, און האבען איהם געטערט,
און מיט גאטט'ס הילף איז על פי גורל ארויף אונזער גנאדיגער קאניג דרויש זאל
קענען, און אין צוויי יאהר ארום, דאס הייסט מיט פער יאהר צוריק, האבען
מיר דורך דער נבואה פון חגי און זכריה וויעדער אנגעהויבען בויען דאס בית-
המקדש, האבען זיי ווייטער אנגעהויבען מיט זייערע דאנאסען, ביז דער קאניג
דרויש האט געהייסען זוכען אין די ארכיווען און האט געפונען, אז דער קאניג
מורש האט שוין לאנג אויב ערלויבט צו בויען דאס בית-המקדש, האט ער ניט
נאר ארויסגעגעבען א בעפעהל, אז קיינער וואגט ניט אויב צו שטערן, נאר
אויף געהייסען געבען אויב אלץ, וואס מען וועט דארפן האבען אויף דעם בנין.
דאס איז אלץ נסים פון גאטט, וואס קערדען זיך מיט די שומרונים נישט אן.
צווייטענס, בערעכען, מיין קינד, אז מיר זענען יעצט א שוואכע נאציאן, מיר
דארפן זיך פערשטארקען אויף אונזער לאנד, און אז מיר וועלען זיך בעצייטענס
אנהויבען מיטען מיט די שומרונים און נאך אנדערע פעלקער, וועלען מיר זיך
טאקע מיט זיי אזוי אויסמישען, אז עס וועט פון אויב קיין זכר נישט בלייבען.
לאמיר שוין אננעהמען, אז זיי זענען אמתע גאטטעס דיענער, נאר וואס קומט
אויב ארויס דערפון? עס איז ניט זעלטען צו זעהן, אז פערשידענע אומות
האבען איין אמונה, פון דעסטוועגען ווערען זיי נישט קיין שותפים אין לאנד-
נאכען, יעדעס פאלק האלט זיך ביי זיין ערד, ביי זיין שפראך און ביי זיין
נאציאנאליטעט. אויב האט פערטריבען נבוכדנצר אין בבל, אזוי ווי זיי שלמנאכר
קיין שומרון, מיר האבען זיך צוריק געקערט א תיים, זאלען זיי אויף געהען פון
וואנען זיי זענען געקומען. וואס האבען זיי צו אויב? נאר מיר טרייבען זיי ניט,
זאנען זיי זיטצען ביי אויב און אויב זאנען צורה. אויך זאג דיר נאך אמת, מיין
קינד, פון דעם וואס אנדערע וועלען אונזערע אמונה אננעהמען וועט אויב ניט
ווערען בעסער, מיר וועלען נאר נישט געווינגען דערפון, וואס דער באגרייפער
מתרדת וועט ניט טראגען קיין זעטנו, תהני דער פערסיער וועט געהען אין ציצית
און ירחע דער מצרי וועט עסען מצה אום פסח, דערפאר אפער וועלען מיר אסך
שאדען האבען, אז מיר וועלען זיך חלילה אויסמישען מיט פערעמדע נאציעס, מיר
וועלען אי אונזער עכטען יודישען האראקטער פערליערען, אי אנווערען אונזער
כבוד, אז מיר זענען איין אלט פאלק, בני אברהם יצחק ויעקב און ברידער פון
אונזערע גרויסע נביאים, אי אונזער קליין לאנד וועט פערפערמעט ווערען; ניין,
מיין קינד, ווי לאנג מיר וועלען נישט ווערען א גרויסע נאציאן, אין וועלכער

טווענדיקער גרים וועלען פטל ווערען, ווי א גלאז וואסער אין א פאס וויין,
טאהרען מיר גיט פערמישען אונזער בלוט מיט פקעמדע פעלקער. (דער קנעכט
קומט אריין).

דער קנעכט. פרינץ! א גענאהרטיגער פאנן מיט א יונגען מענשען
פקעגען זיך אויף אייך.

זרבבל. זאלען זיי אריינגעהען דער קנעכט געהט ארויס, שמעי קומט
אריין, מיט איהם געהט אריין א יונגער מאנן, וועלכער בלייבט שטעהן ביי דער
טהיר מיט א פערוויקעלטען פנים; שמעי געהט צו צו זרבבלין.

שמעי. וואס מאכסט דו, מיין ברודער?

זרבבל. (מיט פערוואונדערונג) שמעי! ווי פאלען איינער אויף דעם
אנדערן און קושען זיך).

שמעי. איך בין געקומען אויף דער שמתה פונ'ם חנופת הבית, דאנקען
גאטט וואס איך האב אויפקעמט צו דער צייט. איך בין געקומען גיט אליין, נאר
מיט מיין זוהן מלכירם דער ווייזט אויף דעם יונגען מאנן וואס שטעהט פערוויקעלט,
וועלכער איז פערפאלען געווארען בעת מיר זענען ארויס פון גלות בבל, און נאר
ערשט נישט לאנג האב איך איהם, א דאנק צו גאט, אפגעוועקט.

זרבבל. קום זשע אהער, מיין ליעבער פלימעניק, וואס שטעהסט דו
ביי דער טהיר?

שמעי. גיין, איך ווילל פריהער זיך בעקענען מיט דיין טאכטער שלומית.
וועלכע איך האב קליינערהייר אויף די הענד געטראגען.

שרומית. (געהט צו צו שמעי) פיעל מאל האב איך פערנגיגען געהאט
צו הערען דיין ווערטעהען נאמען פון מיין פאטער, איצט האב איך דאס גליק דיך
צו זעהן.

שמעי. וואס זשע ביסט דו, מיין קינד, פערוויינט? זעה, איך האב
דיך געבראכט א חתן דער ווייזט אויף זיין זוהן, ער וועט דיר געוויס געפעלען
(שלומית גיט אויף שמעי'ן א קוק מיט א געפיהל פון בעס און בעלידיגונג, שמעי
צו זיין זוהן) מלכירם, קום אהער, איך האב זיך שוין בעקאנט מיט מיין פלימע-
ניצע, אצונד געה בעקען זיך דו מיט דיין פעטער און מיט דיין שוועסטערקינד
(מלכירם געהט צו, דעקט אפ דאס פנים און שווייגט).

שלומית. (גיט א טשרינג מיט שרעק) שך-א-צך! ווי פאלט, שמעי
מיט מלכירם תאפען זי, זעמטצען זי אויף דעם שטוהל, זרבבל לויפט זארויס.
קומט באלד אריין מיט א גלאז וואסער, שפריצט איהר אויף דעם פנים, זי תאפט
זיך אויף).

שלומיות . (מיט אַ שוואַכען קול) שראַצער ! דו ביזט איין אַמיתער יוד ,
מיין שוועסטערקינד !... אַך , גאַט ! גיב מיר פֿח אַבער צוטראַגען מיין גליק , ווי
דו האָסט מיר געשטאַרקט צו ליידען מינגע צרות . זימץ געבען מיר , מיין ליבער
שראַצער , וועט מיר גרינגער זיין ... (ער זעצט זיך געבען איהר) .

שמעי . רופט איהם גישט מיטן פאלשען שומוהנישען גאמען שראַצער ,
ער הייסט מלפירס , אזוי האט מען איהם א גאמען געגעבען בעת ער איז געבוירען
געווארען . (צו שלומיות) האב איה אמת געזאגט , אז איה האב דיר געבראכט א
חתן וואס וועט דיר געפעלען ? אונ דו האסט זיך אזוי בעליידיגט אויף מינגע
ווערטער ! (מיט א שטייכעל) איה וועל זיך גאך מיט דיר דערפאר אַברעכענען !

זרבבל . (פאלט אויף די קניע) געלויבט זאל זיין דער גאט פון מיין
פאטער דוד וואס האט אומגעקערט מיין ברודער זיין קינד , מיין טאכטער-איהר
גליק אונ מיר - דאס לעבען פון מיין איינציגער טאכטער (ער שטעלט זיך) .

שמעי . קום , מיין ברודער , לאמיר געהן צום בית-המקדש אויף דעם
תגופת הבות אונ גישט שטערען די יונגע קינדער וויינער ערשטע שומחה , לאזען
זיי זיך אביסל אויסרעדען וויינער הארץ גאך אזוי פועל יאהר צרות . (צו מלפירס
מיט שלומיות) איהר וועט דאך מן הסתם פאלד צוקומען צום בית-המקדש ?

מלכירם מיט שלומיות . יא , איהר וועט גיט לאנג ווארטען אויף אונ
(שמעי נעמט זרבבלן ביים האנד אונ זיי געהען ביידע) .

מלכירם . (נעמט מיט איין האנד שלומיותן ביי איהר האנד אונ מיט
דער אנדערער האנד ביי איהרע לאקען) שוין , דאנקען גאט , אנוועק די פינגסטערע
יאהרען , די וואלקען זענען צעשפרייט געווארען , אונזער זונן וועט שוין העל
לייכטען ; ווער שוין אויך דו , מיין לעבען , פריש אונ מונטער ווי אונזער גליק

שלומיות . (לעגט דעם קאפ מלפירסן אויף דעם הארץ) מיין טייערער !
איה האב דיך אזוי שטארק געליעבט , אז איה האב דיך גערופען שראַצער - ווי
דאך איה דיך שוין ליבען אז דו ביזט מיין שוועסטער-קינד , דער יודישער
פריינד מלפירס ! איה פערזיכער דיך , אז איה וואלט דיך איצט גאך מער גע-
ליעבט , נאר מיין ליבע צו דיר איז אויך ביז איצט געווענען אזוי גרויס , אז
מער ליבען איז שוין אונגעקריג . זאג נאר , מיין ליכט אונ מיין הילף , ווי אזוי
האסט דו אָנגעזוכט דיין פאלק , דיין פאטער אונ דיין עהרע ? (וי זעצט זיך אונ
ווענדעט זיך מיטן פנים צו מלפירסן) .

מלכירם . איה אליין האב גאר גיט געוואגט צו זוכען , איה האב גע-
מינגט אז איה בין א שומוהני אונ האב פערשאלטען מיין שוקנאל וואס איה בין

אזוי געבוירען געווארען . געפנט האב איך זיך אלץ געוואלט איינברענגען . אז איך בין קיין שומוני , נאר איין אַמֶרֶטֶר יוד , איין קינד פון דעם פֶּאַלֶק , וואס איך האב בלינדער־הייט געליעבט מערער אלס די שומונים . . .

שלוכות . (שלאגט איהם איבער) איך האב אויך אלץ געואגט אז דו דארפסט זיין א פרינץ פון מלכות בית דוד .

מלכירם . נאר , ווי איך האב דיר געואגט , האב איך גיט געוואגט צו זוכען גיטע עלטערן , נאר דער צופאלל האט מיין פאטער ענדעקט די אייגען אונער האט מיך אָפֿגעזוכט . דו האסט מן הסתם געהאָרט פון דיין פאטער , אז בשעת שטעי מיין פאטער איז גלייך מיט דיין פאטער אונ נאך יודישע פאטראטען ארויס פון בבל איז ביי איהם פערפאלען געווארען א קינד , דאס הייסט : איך אליין . דאס קינד , ווי עס האט זיך דערנאך ארויס געווען , האט גענוגט עמיצער א פשוט , וואס האט געמיינט אז ער נגבעט דיין עלטערן ברודער משלם . זיין צוועק איז געוועזען צו פערהאלטען דורך דעם דיין פאטער אין בבל , אונ מיט דעם-אויך אללע יודען . נאר ער האט געהאט א טעות אונ אַשְׁמאַט מֶשֶׁלֶם־ן האט ער מיך גענוגט אונ הייבן מיך אונעק געשיקט צו וויגעס א בעקאנטען שומוני אין שכם , א געווענעניק , וואס האט מיך צו גענעקטען פון מצוה וועגען צו ערציהען מיך אין וייער אמונה וואס איז האלב יודיש אונ האלב עבודה זרה . דא מיט א פאר דרשים פרייער אז פשוט איז געשטארבען אונ ווינע קינדער פון פערשיידענע ווייער האבען זיך גישט געקענט צעטהיילען מיט דער ירושה האבען זיי אריין געטראגען אללע שריפטען וואס זענען פון איהם געבליבען צו מיין פאטער שטעי , ער זאל , אלס ראש-גלות נאך דיין פאטערס אבריווען , ארויס געבען זיי א ריכטיגען משפט . אז דער פאטער האט אָנגעהויבען זיך גריבלען אין פשוטרים פתבים , גרי צו וויסען וויפיעל פערקענען האט יעדעס ווייב פשוטרוין אריין געטראגען , איז ער פלוצים אויף געקומען אויף א פעקעל פרייע , צווישען פשוטרוין מיט מיין געווענעניק פון שכם , פון וועלכע ער איז דערנאגען די נאנצע געשיקטע פון מיין פערפאלען ווערען , אויך מיין אָרט , וואו איך געפין זיך . ער האט צווישען די יורשים גיך שלום געמאכט אונ הייבן א רייע געמאכט נאך שכם , געקומען צו מיר אונ דורך פערשיידענע סינים , וועלכע ער האט געהאט אין מיר פון מיין געבוירען אן , האט ער זיך איבערצייגט , אז איך בין טאקי זיין מלכירם , וואס איז פון איהם פערפאלען געווארען , אונ מיר האבען טאקי באלד ביידע די רייע געמאכט נאך ירושלים צו ערפרייען זיך מיט דער גלוקליכער בשורה . איצט זענען מיר , דאנקען גאט , גלוקליך . איך וועל זיך טוין יעצט בענענען אין ירושלים : מיין פאטער ווילל זיך פון מיר גיט שידען אויף דער עלטער , אונ ער

ווינטשט אז דיין ברודער משלם זאל פארקען אין קבל ווערען ראש-גלות אויף זיין אָרט .

שלומיות . (שטעלט זיך אויף די קניע און הייבט אויף די הענד צום היממעל) אַ דאנק דיר , גאָט , פאר דעם גרויסען חסד וואס דו האָסט געטוהן מיט מיר און מיט מיין געליעבטען , דו האָסט מיין קלאַג מיר פֿערקעהרט אין אייביגע שמחה און מיט קען איד דיר אָפֿראַנקען ? (שטעלט זיך אויף) .

מלכרים . קום , מיין טהייערע , אונזערע עלטערען וועלען אנדאָ וואַרטען אויף אונז ביים בית-המקדש , לאַסיר געהן . יא , וואו זענען דייע גרייטע ברודער , משולם און הנגיה ?

שלומיות . דו ביזט גערעכט , היינט איז דאָ ביי אונז אַ דאָסעלטע שמחה : אונזער אייגענע שמחה און די שמחה פון אללע יודען , ווי גרויס זענען גאָטס חסדים געגען מיר , אז ער האט מיר געהאלפֿען ריכטיג אין דעם טאג פון מיין פֿאלקס שמחה , גדי איד זאל אויך קענען זיך פֿרייען מיט מיין גאָנצען פֿאלק . משלם מיט הנגיה זענען שוין אַ גאָנצען טאג ביים בית-המקדש צו פֿער-פֿערטיגען אללעס וואס מען דארף צום הנגיה-הפֿות . אַ , ווי גרויס וועט זייער שמחה זיין , אז זיי וועלען דעהערען , אז דו ביזט זייער שוועסטערקינד און מיין חתן ! קום ! זיי הייבן זיך אויף און געהען ארויס) .

א פֿאָרהאנג הייבט זיך אויף , עס קומט פֿאר די עצה וואס פֿאר'ן בית-המקדש , דארטען זענען דא : זרבבל , שמעי , יהושע בן יהוצבדק , כרדכי , שררה , מלכרים , פיעל ישׂראלים , אסך כהנים אין די פֿארטען פון דער כהונה , לויס מיט זייערע מזוקאלישע אינגסטרומענטען , פֿרײען שטעהען פֿעוונדער , צווישען זיי איז אויך שלומיות , די מנחה אין בית-המקדש ברענט , אויף דעם מזבח ליגען קרבנות דער כהן גדול יהושע שטעלט זיך און זאגט .

מייע ליבע ברודער ! אונזער וואונט איז שוין אין גאָנצען ערפֿעקט , מיר האָבען שוין אַ בית-המקדש אויף , אַ צענטער-פֿאר דעם יודענטום ! גייןצעהן יאָר האָבען מיר געהאט שרעקליכע צרות , דא האָבען מיר , עם אָנגעהויבען בויען , דא האָבען מיר געמוזט די ארבייט אוועק לעגען , ווייל אונזערע שונאים האָבען אויף אונז דערקאנגט הָמוס מסירות . איצט וועט אונזער צאהל גרעסער ווערען פון טאג צו טאג , אונזערע הייליגע שטאָרט וועט ווייטער הייסען די מוסער פון דעם פֿאלק ישׂראל און אונזער לאַנד וועט פֿולל ווערען פון זיינע קינדער . טהייערע ברודער ! מיר האָבען איצט אויסגעבויעט גיטט נאר אַ בית-המקדש אליין , נאר אויך אַ בית-הפֿלה לְכָל העמים , אַ געבעט-הויז פֿאר אללע נאציאָנען , ווי אונזער נביא ישׂעיה האט אָנגערופֿען אונזער איצטיג בית-המקדש , און גיטט

אומױסט האט אונזער פּעל געװרטרער חני הנביא געזאגט, אז דאס צווייטע בית-המקדש וועט גאר מעהר, עהרע האפען פון דעם, ערשטען, ווארום גענס איז געווענען גאר א בית-המקדש אויף קרבנות, אונ דאס—איז אויף א בית-תפלה לכל העמים. איך האפף צו גאט, אז ער וועט אויז ווייזען א צייכען פון זיין השגחה אויף אויז, ער וועט אויז אראפ שיקען זיין הייליג פייער פון דעם היממעל צו פערברענען אונזערע קרבנות, אזוי ווי ער האט געטהון ביים חנוכת המזבן אין משה רבנו'ס צייט אונ ביים חנוכת הבית פון דעם ערשטען בית-המקדש וואס שלמה האט געבויטעט; בפרט, אז חני הנביא האט אויז אין גאטטעס נאמען צו-געזאגט, אז ער וועט בעויליגען אונזער בית-המקדש, זיך פבוד מאגען מיט איהם אונ זיין פבוד מאגען גרעסער ווי דעם פבוד פון דעם, ערשטען בית-המקדש. דעמעלט וועלען אללע אונזערע שונאים צו שאנדע זיין אונ עם וועט מקוים ווערען ירמיה'ס נבואה: ווי, די יודען, וועלען קומען אויף די הויכע פלאטצע פון ציון, זיי וועלען זיך זאגען צו גאטטעס גוטס, צו ברויט, וויין אונ איד אונ רינדער, זייער נשמה וועט זיין ווי א גוט אגעטרונקענער גארשטען, אונ וועלען שוין מעהר קיין שמערצען גיט האפען; דעמעלט וועלען כארליך זיך פרויען אין האראווארען, יונגע אונ אלטע לייט צוזאמען, איך וועל זייער טרויער אין פרייד פערקעהרען, איך וועל זיי טרייסטען אונ ערפרייען פון זייער ראמער, איך וועל די פלגים מיט פּעטע זאגען זאטיגען אונ מיין פאלק וועט מיין גוטס געניסען, אמן!

(ער געהט אראפ).

דאס גאנצע פאלק: אמן!!

(יהושע געמט א פּענעל פון אויב, בעשפּריצט מיט בלוט פון די קרבנות די פייער עקען פון דעם מזבח, די קאסיאקעס פונ'ם בית-המקדש אונ די 4 עקען פון דער עזרה; די לוי'ם זינגען)

ארוםקה ד' פי דליהני ולא שמתת אויבי לי (א. ז. וו. ביו דער ענדע פון דעם קאפיטל ל'—אין תהלים), ד' אלהי לעולם אודך.

(צווישען די פרויען ווערט עפעס א בעוועהונג, שלומית טרעט ארום, הייבט אויף די האנד אונ זינגט):

אונזער בית-המקדש מיט גרויס פראכט
 שמעהט שוין אויסגעבויעט גאר אין גאנצען,
 מאכטער פון ציון! שמעהט גיט פארטראכט:
 לאמיר אין האראווארען געהען שאנצען!

(אללע מארליך)

א שלמה אויף זיהן, א שלמה אויף טאכטער,
אונזער בית המקדש איז פארטיג אין גאנצען;
יודישע שונאים זענען געווארען צום געלעכטער
אונ מיר פאר פרייד וועלען געהן טאנצען!

ווי געהען ארויס אללע טאנצען אין האראווארען אונ שקומית מיט זיי;
פון דער מאסא הערט ניד קולות גאטט איז, וויזט אויס, מיט אונז גיט צו-
פרידען, ער שיקט אונז גיטט זיין פייער פון דעם היממעל.

אנדערע. עם איז גאך צייט!

דריטע. א האפנונג צו גאטט; מיט וואס איז אונזער בית-המקדש ערקער
אזס שלמה-המלך'ס?

פירטע. ווייסט איהר דען גיטט אז גאטט'ס הילף איז אויגענבליקליך?
(א פייער לאזט ניד פלוצים אראפ אויף דעם מזבח, דאס גאנצע פאלק
פאלט אויף די קניע אונ שרייעט) יהי ד' אלהינו עמנו באשר הנה עם אבותינו
אל ועבדנו ואל נמשנו!

(עארהאנג פאלט)

ענדע

Handwritten text, possibly a signature or initials, located in the lower right quadrant of the page.